

У К Р А Ї Н С Ь К Е П РА В О С Л А В Н Е С Л О В О

«UKRAINIAN ORTHODOX WORD»

Box 376 South Bound Brook, N. J.

Entered as Second-class Matter at the Post Office at South Bound Brook, N. J.

РІК XXXIII.—Ч. 7.

ЛИПЕНЬ, 1953—JULY, 1953

VOL. XXXIII.—№ 7.

УСПЕНСЬКИЙ СОБОР СВ.-ПОЧАЇВСЬКОЇ
ЛАВРИ НА ВОЛИНІ — ПРАВА СТОРОНА

МОЛИТВА

на спомин голоду в Україні 1932-33 рр.

Великий Боже, Отче всіх народів на землі!

В ці теперішні дні поневолення й визиску Народу Українського ми кожночасно звертаємось з вірою і надією до Тебе, нашого Небесного і Всемогутнього Отця.

І в цей час, коли ми згадуємо особливо велику печаль нашої землі, голодову смерть мільйонів нашого народу, ми благаємо Тебе, Отче Всеблагий, дай мир і блаженне в Тобі упокоєння всім, що в важких муках повільної голодової смерті відійшли до Тебе, Отче любови й милосердя!

Отче Всеблагий, дай і нам, що лишилися ще тут на землі при житті, зрозуміти Твій провід над нами. Дай нам знайти згідні з волею Твоею наші цілі. Дай нам усім єдине серце й розум об'єднатися навколо тих цілей і лавою єдиною та неподільною йти до них.

Ти, наш Небесний Отче, карав Твій вибраний нарід, коли в нім зникла віра в Тебе і дотримання заповітів Твоїх, коли ламалися ці віковічні устрої життя, положені Тобою.

Ти, Отче любови і всепрощення, милував нарід Твій, коли серця дітей його наворачталися до Тебе: Ти здвигав в народі Твоїм вождів та захисників його — законодавця Мойсея, освятителя Аарона, відданих народові суддів, царів, прозорливих пророків — мудрих в часах покою і відважних в часах загрози.

Дай і нам, народові Твоєму, єдність в дотриманні віри в Тебе, єдність у слідуванні стежками положених від Тебе законів, нехай стануть вони негинучою установою в житті нашому.

Здвигни, Всемогучий Отче, і посеред нас мудрих, відважних та відданих Тобі і народові провідних людей!

Дай нам усім об'єднатися навколо їх і благослови нам, Отче, день визволення, доведи нас до нього, щоб зникли навсе страхіття наших днів, та щоб нарід наш, визволений і вірний Тобі, в любові до Тебе і в покорі Тобі, славив Тебе у Святій Тройці, у цій тайні Твого життя, Отця, і Сина, і Святого Духа. Амінь.

Текст цієї молитви уложив і на сумній урочистості 20-ліття голоду, дня 21 червня в Бавнд Брук, відчитав уперше — Високопреосвященніший Владика Митрополит Іоан.

СЛОВО О БЛАГОДАТІ

Похвала Князю Володимирові Митрополита Іларіона *).

Благословен Господь Бог Ізраїлів, Бог християнський!

Бо посітив і сотворив спасіння людям своїм, бо не допустив створінню Свому до кінця перебути в темряві ідолської і в служенні бісам. Але перше плем'я Авраамове навчив правди скрижалями й законом, потім через Сина свого всі народи спас евангелієм і хрещенням та увів в нове життя, життя вічне.

Закон бо був передтечею і слугою благодати й істини. Істина ж і благодать — слуга будучого віку, життя нетлінного. Закон бо приводив підзаконних до хрещення благодаттю, охрещення ж приводить своїх синів до життя вічного. Мойсей бо і пророки про Христове пришествя оповідали, Христос же і апостоли Його про воскресення і життя будуче.

... віра бо благодатна по всій землі поширилась, і до нашого народу Руського дійшла. Озеро закону висохло, євангельське джерело наводило і, вкривши всю землю, до нас прилилось. Ось уже і ми з всіма християнами славимо Святу Тройцю, а Юдея мовчить. Христа прославляють, а Юдею кленуть. Народи навернені, а Юдея відкинена.

І хвалить повчальними голосами римський край Петра й Павла, що через них увірував в Ісуса Христа — Сина Божого. Азія і Ефес і Патмос — Іоана Богослова. Індія — Фому. Єгипет — Марка. Всі краї, і міста, і люди — честь воздають і славять кожний свого учителя, що навчив їх православної віри. Похвалімо ж і ми, по силі нашої, малими похвалами — нашого вчителя і наставника, що велике й дивне створив, великого князя нашої землі Володимира, внука старого Ігоря, сина славного Святослава, що, володіючи в свій час, мужністю й хоробрістю в багатьох краях пролунав, за побіду та силу і тепер згадується й прославляється. Не в малій бо і не в невідомій землі володарював, але в Руській, яка знана й прославлена є по всіх кінцях землі.

Добрий свідок благовір'я твого, о блажений, — свята церква святої Богородиці Марії, що збудував ти її на православній основі. Там і мужнє твоє тіло лежить тепер, чекаючи на трубу архангельську. Добрий дуже

і вірний свідок — син твій Юрій, що зробив його Господь по тобі намісником твого володіння. Він не порушує твоїх постанов, але ще скріплює; він не зменшує установ твоєї побожності, але ще додає; не псує, але приводить до ладу; чого ти не закінчив, він закінчує: як (за) Давида Соломон, що збудував великий і святий дім Божий Премудрости Його на святість і освячення твого міста. Всякими прикрасами його прибрал, золотом і сріблом і камінням дорогим, і посудом гарним. На всі околичні краї та церква дивна і славна, бо така інша не знайдеться на всій півночі земній од сходу аж по захід. Славне місто твоє оточив величчю, як вінцем. Оточив, віддав людей твоїх і місто — Святій, всесильній, скорій на поміч християнам — Богородиці. Їй же і церкву при великих воротах збудував на честь першого Господнього Свята Благовіщення, щоб привітання, яке приніс Діви Архангел, було і місту цьому. До Неї бо сказав: радуйся, обрадувана, Господь з Тобою! До міста ж (говорить): побожне місто, Господь з тобою!

Встань, о чесна голово, з твого гробу, встань, стряхни сон! Бо ти не вмер, але спиш до загального всіх воскресення. Встань, ти не вмер, бо не подобає вмерти тому, хто увірував у Христа — життя всього світу. Стряси сон, піднеси очі і подивись: якої чести удостоїв тебе Господь там, і на землі не без пам'яті тебе залишив синам твоїм. Встань, подивися на дитя твоє Юрія, подивись кров свою, подивись милого свого, подивись на того, що від тебе прийшов: подивися на того, що прикрашує стіл твоєї землі, — і возрадується і возвеселиться! Подивись також і на побожну невістку свою Ірину, подивись на внуків своїх і правнуків, як живуть, як хоронять їх Господь, як благочестя держать по преданню твому, як славять Христа, як поклоняються Його імені! Глянь і на місто, що сяє величчю, глянь на церкви, що цвітуть; глянь на християнство, що зростає! Глянь на місто, що світиться образами святих, сяючи й фіміямом благоухаючи, — похвалами та побожними піснями святими лунає! І це все зобачивши, возрадується, і похвали благого Бога, цього всього Творця...

В таких словах оцінили значення діла кн. Володимира Великого вже наші прадики. І не дивно тому, що річчю в день смерті Великого князя України-Руси (15/28 VII) молились ми по храмах наших до святителя рівноапостольного, колись володаря великого нашої землі Української, і тою молитвою, здається, один раз на рік дійсно еднемося духово, одним стаємо — всі, всі сини Української землі. Але мало того, на-

*) Першого митрополита не грека в Києві. Походив із священників у Берестові. Поставлений митрополитом 1050 р., за князя Ярослава.

вколо князя-святителя і творця сильної України-Руси еднаються навіть всі слов'янські — православні й католицькі — народи, бо діло, ним довершене, так багатозначне, що величчю своєю опромінює всякого, хто хоч ходить у тіні, але правди шукає.

Життя й діяльність св. Володимира припала на той час, коли віра Христова могутньою хвилею ширилася оселями Європи, захоплюючи в свої благодатні проміння й ті варварські, зовсім примітивні культурно народи, що вже кілька віків котилися з степів Азії через Волгу на Захід, і оборонителів Європи. В цей час Україна не була в знанні Христа зовсім анальфаетом.

В Україні були з давних давен християни, церкви, священники, але то були — окремі люди: їх терпіли, але не всі розуміли. Це була толеранція до віри купців, що з Греції приїздили, і тих, хто від купців і греків научилися та за ними йшли. Не було це зрозуміння загального значіння і сили християнської віри для людства — з боку всієї людности України. Це зрозумів першим і ділом охрещення цілого свого народу українського перевів у життя саме кн. Володимир. Започат-

кував охрещенням Києва й більших міст дня 1 серпня, в день (1/14 VIII) Маковея, якого дня і тепер ще в Україні зберігся звичай святити зілля й квіти, на спомин того, як кияни колись з квітами в руках йшли до Дніпра, щоб омитися від нечистоти поганства в таїнстві св. хрещення. Кінчив діло св. Володимира його син Ярослав Мудрий будовою свв. храмів християнських по всіх містах і селах своєї широкої держави.

СПОВІДЬ

Підійшов чоловік до сповіді і якось соромливо відкашлявся.

— Отче! Прийшов я до Вас сповідатись, але по правді кажучи, таких особливих великих гріхів я не відчуваю за собою: нікого я не образив, чужого не взяв, життя веду тверезе, з дружиною живемо добре, на дітей не можна жалуватись слава Богу. Але я завтра хочу приступити до Св. Причастя, то й і в малому треба покаятись: можливо, колись я злукавив... от постів не виконую; звичайно, треба було б і до церкви частіше ходити.

Сповідник замовк. Мовчав і священник, так ніби щось думав. А далі почав він поволі:

— Брате мій! Тобі ось вже напевно є яких п'ятьдесят років. Оглянься назад, на перейдений тобою шлях, що бачиш ти в ньому красного, чого ради треба б було на світ прийти й жити? Чим багате і чим наповнене було пройдене твоє життя?

Задумався в свою чергу сповідник і каже:

— Отче, Ви правду сказали, пусте було моє життя.

— Та й я так думаю, що пусте! Тіло твоє росло, розвивалось, жило. А що ти зробив з тою часткою Божества, що вложена в кожну людину? Ця частка Духа Божого, що живе, перебуває в нас, подібна до вуглика. Про нього можна забути, і він сам собою загасне; але можна про нього все пам'ятати й роздуть його. Тоді розгориться він ясным полум'ям, і освітить ясно все навколо, все життя людини освітить. Ось думаю я, перед цією іскрою Божою ти напевне згрішив, тому є в тебе гріх. Пожальуй за минулі пусті роки, пожальуй за тим талантом, що пролежав у тебе закопанним, немов, у землі. Люди все заняті земними турботами; тяжко їм від них відірвати-

ся. Хоч коротко кинути погляд у вічність — нема в них часу, — я знаю це. Але пригадай, що Христос ось тут з нами, як сказав Він, до кінця віку. Треба тому тільки звернутися до Нього щиро. Протягнути до Нього руки покори й покаяння. Отже відкрий Йому свою душу, а Він увійде до неї. На шляху життя твого Він покаже тобі правдиву стежку, яка дасть тобі радість свідомости: життя твоє не є пусте і безцільне, але провадить до вічності.

Коли священник кінчив свої слова, незнаний звернув свої очі на св. образ Христа Спасителя, і йому видалось, наче якась сила доторкнулась його душі. Серце його стиснулось, він здригнувся. Духовні бо очі йому відкрились, і він побачив те, чого не бачив перше. В сповідника наступила хвиля, коли він дістав своє друге хрещення. Незнайомий вийшов з церкви преображений. Він ясно усвідомлював, що минуле життя його мусить стати іншим.

— Господи Ісусе! Вкажи мені путі Твої!

о. П. Б.

Катедральний Собор у Полтаві, побудований в XVIII ст. полк. Іскрою. Зруйнований в 1934 р.

Пантелеймон Ковалів.

Слідами Христа

(З нагоди свята Свв. Первоверховних Апостолів Петра і Павла.)

Ісус Христос, сповняючи волю Отця, виконав усе те, що мав виконати, як обітований Месія, Син Божий, що прийшов на землю грішників спасти. Своїм місянським служінням на землі, своїми хресними муками, смертю і Світлим Воскресенням Він ствердив те, про що було написано і що було передсказано пророками ще задовго перед пришествям Христа на землю.

Але велике діло викуплення людства від гріха і смерті не закінчилось тільки самим актом пришествия на землю Сина Божого, Його діяльністю, стражданням, смертю і Воскресенням. Цим актом Христос заклав тільки основи Царства Божого на землі, основи віри, що може привести до цього Царства; Він відкрив шлях до спасіння, до вічного життя, своєю смертю подолавши смерть. Всю дальшу діяльність, зв'язану з спасінням людства, Христос передав своїм посланникам (апостолам), випробуванням у вірі людям, що непохитно йшли слідами Христа. Сповнені благодаті Святого Духа, Апостоли проповідували євангелію, різними мовами навчали всі народи, охрещуючи їх в ім'я Отця, Сина і Святого Духа.

Найбільшими з Апостолів були Петро і Павло, що їх пам'ять свята Церква нині святкує. Церква назвала їх Первоверховними Апостолами. Назвала так тому, що вони справді були найбільш випробувані в їх апостольському служінні, хоч не в один час це служіння вони почали.

Святий Апостол Петро, як свідчать нам про нього євангельські оповідання, був одним з тих Апостолів, учеників Христових, що слідували за Христом ще за Його життя. Це ж він був з Христом, як Його схопили; це він, сповнений ревної любови до Вчителя, своїм мечем відтяв вухо слугі первосвященника; це ж йому першому Христос перед Своїм Вознесенням на небо доручив пасти вівці Його, тобто виконувати апостольське служіння, коли переконався після триразового запитування

„Симоне Іонин, чи любиш ти Мене” (Іоан. XXI, 15-17), переконався в тому, що Петро любить Його; це до нього промовив Христос після тих всіх випробувань, промовив словами: „Іди за Мною”.

І Петро пішов за Христом, пішов Його слідами. Приймавши благодать Святого Духа, він ревно проповідував віру Христову, творив чудеса, а коли прийшов час, він і життя своє віддав за Христа.

То був високий приклад наслідування життя у Христі і з Хрестом, наслідування того, що треба прийняти й страждати за Христа, якщо на те буде воля Божа. Апостол Петро це стверджує в своєму Першому Соборному Листі: „Отож, — пише він, — коли тілом Христос постраждав, то озбройтеся й ви тією самою думкою, бо хто тілом постраждав, той перестав грішити, щоб решту часу в тілі жити вже не для пожадливістей людських, а для Божої волі” (I Соб. П. IV, 1-2).

Про Апостола Павла ми знаємо, що він не пішов відразу слідами Христа. Більше того, ми знаємо, що Апостол Павло, спочатку Савл, був одним з найбільш активних переслідувачів християн. Але Богові було вгодно перетворити Савла на Павла. Одного разу, як розповідає нам книга „Діянь Святих Апостолів”, Савл, пройнятий ненавистю до наслідувачів Христа, попросив від первосвященника листа для синагог Дамаску, щоб, коли знайде яких християн — чоловіків і жінок, привести їх до Єрусалиму. І коли він пішов і наблизивсь уже до Дамаску, раптом його осяяло світло з неба, і він повалився на землю, почувши голос: „Савле, Савле, чому ти Мене переслідуєш?” На запитання Савла, хто до нього говорить, Господь відповів йому: „Я Ісус, що Його ти переслідуєш. Важко тобі остюка бити ногою”. І коли Савл запитав, що він має робити, Господь відповів йому: „Вставай і йди до міста, а там тобі скажуть, що маєш робити” (Діян. IX, 1-16).

І там йому сказали, що він має робити.

Прозрівши фізично (бо втратив був зір на кілька днів) і духовно, Савл перетворився в Павла. Він став великим християнином і Апостолом. Колись він переслідував інших за віру Христову, а тепер він сам зазнає переслідувань, терпить страждання, невігоди життя, та інше.

За літургією в цей день в читанні апостола ми чуємо, як святий Апостол Павло розповідає про себе, скільки страждань довелося йому перетерпіти за час свого апостольського служіння. „У мандрівках я часто бував, — каже він, — бував у небезпеках на річках, у небезпеках розбійничих, у небезпеках свого народу, у небезпеках поган, у небезпеках по містах, у небезпеках у пустині, у небезпеках на морі, у небезпеках між братами фальшивими, у виснажуванні, у голоді й спразі, часто в пості, в холоді і в наготі”.

Ніщо не змогло зламати духа Святого Апостола Павла, бо він вірив в ту непереможну силу духа, силу, що виходить від Духа Святого. Святий Апостол Павло виконує свою високу, важку апостольську місію, ідучи непохитно вперед, перемагаючи всі перешкоди земного життя. Як приклад, гідний наслідування, Апостол Павло стверджує сам про себе, стверджує не для самопохвали, а для підняття духа отих Коринтян, що до них він звертається в посланні з такими словами: „Хто слабує, — а я не слабую? Хто спокушається, а я не палюся?” І далі стверджує іменем Господа правдивість цих слів: „Знає Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, — а Він благословенний на віки, — що я не обманюю” (2 Кор. XI, 26-31).

Найголовніше, що скріплює людину-християнина під час її важких випробувань, — це віра. Віра — благодатне джерело втіхи для кожного страдника. Святий Апостол Павло звертається до тих, що є в тяжких турботах і смуткові, і підбадьорує їх словами: „Подумайте ви про Того, що потерпів таке знущання від грішників, щоб ви не знемоглися і не ослабли своїми душами” (Жид. XII, 3). Він, що сам усе своє життя, всю свою апостоль-

ську діяльність провів у стражданнях і в муках, відійшов до Господа, залишив нам такий заповіт: „Будьте бадьорі, стійте в вірі, будьте мужні, будьте тверді” (1 Кор. XVI, 13).

Такий важкий шлях, шлях випробовування пройшли обидва Апостоли, ідучи слідами Христа. Важкий хрест отих гонінь, отих переслідувань, обидва Апостоли Петро і Павло несли до самої своєї мученицької смерті. Обидва вони постраждали за Того, Кого так палко любили й безстрашно, з щирим серцем проповідували про Нього різним нехристиянським народам. Крім твердої віри в Господа, вони несли народам приклади палкої любови, як неодмінної умови життя у Христі. „Найперше майте щиру любов одне до одного, — каже Апостол Петро, — бо любов покриває багато гріхів” (1 Соб. П. IV, 8). І далі він із закликом звертається: Вітайте одно одного поцілунками любови. Спокій вам усім у Христі” (Там же V, 14).

Життя кожного з нас повне страждань, турбот, смутку. Немає можливості перелічити всі види страждань та випробовувань, що їх посиляє Господь на тернистому шляху нашого життя. Хвороба, бідність, голод, образи, втрати близьких та інше, інше — все це доводиться людині переживати, зносити, терпіти.

Хто ж виходить переможцем в цій важкій боротьбі на шляху життя? Виходить переможцем той, хто йде слідами Христа, хто виконує Його заповіді, хто вірить в Нього, в Його божественну силу спасіння, хто несе в серці своїм палку любов до Бога і до ближніх. Ми несемо важкий життєвий хрест, не раз спотикаючись, падаючи. Але сила Господня скріплює наші немічні сили, і ми перемагаємо з вірою і любов'ю.

Господь наш Ісус Христос нехай буде завжди втіхою в нашому житті, в наших скорботах, а святі Первоверховні Апостоли Петро і Павло нехай будуть нам завжди прикладом того, як треба жити, щоб єдиними устами, єдиним серцем славити Господа в Святий Його Тройці — Отця і Сина і Святого Духа.

Проф. І. Власовський.

Як відбувались собори в давній Українській Православній Церкві

„Ми завжди піклувались про те, як би все могло бути направлене і доведене до звичайв давніх предків наших, при котрих і благочестя возсіяло, а цього, по нашому розумінню, не інакше можна досягнути, як тільки через собор...”

(З грамоти митрополита Петра Могили. — Пам'ятн. Київ. Комісії, т. I, 1, № 17).

В статті „Національне Церковне Право”, уміщеній в „Нашій Культурі”, ч. 6 за 1952 р., посилалась ми на історію нашої Української Православної Церкви, як на яскравий приклад національно-церковної правотворчості в ній, в повній згоді з засадами Вселенського Православного Канонічного Права. І там вже вказувалося нами, що ця історія дає, можливо, „найбільш яскравий приклад великого значення засади соборності в житті Церкви при одночасному захованні прав Боговстановленої в Церкві Ієрархії”.

Відомо, що з підпорядкуванням р. 1686 нашої Церкви, як Київської Митрополії, що до того була в юрисдикції Царгородській, Московському патріярхові, особливо ж з скасуванням і цього патріяршества та встановленням р. 1721 в Російській Церкві синодального управління з обер-прокуратурою, — соборне життя нашої Церкви в складі Російської зовсім заглохло. Та коли на початку XX віку, в зв'язку з визвольними рухами в б. царській Росії, почався визвольний рух і в церковному житті, до історії нашої Церкви (називали її „Західно-Руською”) звернулись каноністи, богослови, історики, церковні діячі, в ній знаходячи сильні докази глибокої вартості соборних форм церковного життя для його розквіту і самого збереження православія в часи наступу на нього тих чи інших недругів. Тоді ж особливо церковні собори нашої Церкви стали предметом історичних дослідів, не тільки з поглядів науково-історичного інтересу до них, але й з поглядів церковно-практичних, для освітлення ряду питань при заміренні скликанні церковного собору Російської Православної Церкви.

З відродженням Української Православної Церкви, як Церкви національної, цілком природним було пробудження посеред її активних і менш активних членів стремління до ближчого пізнання її минулого. Однак цілий ряд причин, не кажучи вже про становище, в якому опинилась Церква на Великій Україні під владою безбожників, а і в місцях перебування православних українців в країнах вільних від релігійних переслідувань, — не сприяв поширенню і поглибленню церковно-історичного знання щодо минулого Рідної Церкви, а в зв'язку з цим і до поглиблення церковно-релігійної національної свідомості.

Що торкається церковних соборів і взагалі засад соборності в управлінні давньої Української Православної Церкви, то цей історичний факт твердо є зафіксований в свідомості українського православного за-

гу, але ж в розуміннях цього факту, в уявленнях форм соборного управління в Церкві наших пращів часто бачимо велику поверховність, а іноді і значний хаос, який, на жаль, здатний відбиватися і в практиці сучасного нам українського церковно-православного життя.

Вибрана нами тема „Як відбувались собори в давній Українській Православній Церкві” має своїм завданням подати в стислій формі не історію Українських церковних соборів, про які збереглися історичні дані, а відомості про устрій самих соборів, тобто про види їх, скликання, склад членів їх, переведення соборних зібрань і т. п. відомості більш церковно-правного характеру в соборній практиці давньої нашої Церкви.

Належить однак відразу зазначити, що головним джерелом цих відомостей являється історія самих відбутих церковних соборів, бо ж ми не маємо від тих часів статутів Церкви та регулямінів (правильників), на зразок теперішніх в житті Церков. Керуючись основними нормами канонічного права Вселенської Православної Церкви, що рано прийшла до нас в неповній, в перекладі на словянську мову, редакції „Номоканона”, а р. 1262 і в повній, під назвою „Сербської Кормочи” (переклад арх. Сербського св. Сави), наша Церква виробляла свої звичаї, — про них згадує в наведеному вище епіграфі митрополита Могили, — якими часто й керувалась в практиці соборного управління, особливо в 16-17 сторіччях.

1. Види церковних соборів в давній Українській Церкві.

З огляду на обсяг повноважень церковного собору, тобто чи його компетенції і постанови обіймають всю дану Церкву, в даному разі Київську митрополію, чи тільки частину її — окрему єпархію, українські собори поділялись на „Обласні” і „Єпархіяльні”.

Назва „обласні” основана на словянському тексті правил Вселенських соборів про „єпископів области” і собори в „каждой области” (1 Всел. пр. 4,5; 2 Всел. пр. 2). Обласні собори називались і „Помісними”, напр. у св. Афанасія Берестейського, в інших історичних джерелах також „генеральними”, „головними”. Єпархіяльні собори називались іноді, під впливом польським, „діоцезіяльними”, а також „синодами”.

Як обласні, так і єпархіяльні, собори, з огляду на предмет занять їх, були „елекційними” і „про справи церковні”. „Елекційні” собори, від „елекція” — вибір, на яких обирались, а іноді і постановлялись кандидати в митрополити і єпископи, тільки виборами звичайно й обмежувались. Собори „про справи церковні”, особливо, розуміється, помісні чи обласні, мали своїм предметом надзвичайно різноманітні питання церковного життя.

Елекційні собори завжди були надзвичайними. Собори „про справи церковні” були і надзвичайними і черговими.

Всі ці собори були „відкритими” соборами, але в історії нашої Церкви бували і таємні собори, які називаються в історичних джерелах „покутними”. Властиво, такі собори, в складі самих єпископів, мали місце тільки вчасі близько перед унією 1596 року, коли єпископи-апостати підготовляли акт унії потаємно від духовенства і вірних.

Чи вказані види відкритих соборів відбувалися у всі часи історії Української Православної Церкви? І оскільки відбувались ці собори, обласні й єпархіальні, регулярно?

Історичні джерела не дають нам підстав для повної позитивної відповіді на ці питання. Взагалі треба ствердити, що чим далі в глибину віків від нас, тим скупіші маємо відомості про внутрішнє управління в нашій Церкві.

Що торкається елекційних соборів, для вибору митрополита, то справа представляється так: В до-татарську добу, з 22 чи, по підрахунку других істориків, з 24 митрополитів Київських за цей час було тільки двох митрополитів, обраних на місці, українців; решта 20 чи 22 митрополита були прислані патріярхом, по обранні їх і поствленні в Царгороді. В часах від упадку, в половині XIII віку, Київської держави і до 1620 року (відновлення української православної єрархії) мали місце різні способи заміщення митрополичих катедр: 1) обрання кандидата на обласному елекційному соборі, 2) призначення кандидата королівською владою, або „подавання хлібів духовних” (право патронату протягом майже всього XVI віку), 3) вибір кандидата патріяршим собором в Царгороді. З 1620 року і до скасування Київської митрополії, як окремої митрополичої області в 1721 р., наші митрополити вибирались обласними елекційними соборами, за винятком виборів Петра Могили, обраного на сеймі православними послами.

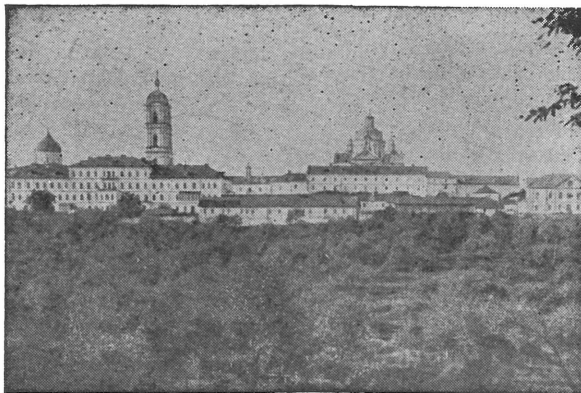
На єпископські катедри в до-татарську добу кандидати обирались собором єпископів під проводом митрополита. Але потім широко розвинувся звичай, що

на вільну єпископську катедру обирав кандидата місцевий князь разом з представниками церковної громади, що можна назвати єпархіальним елекційним собором. Звичай цей знайшов вираз у твердженнях давніх наших літописців, що „недостойно насакувати на святи-тельський чин, тільки кого Бог покличе, князь захоче та люди”. В часах після упадку Київської держави єпископи 1) вибирались на обласних елекційних соборах, або на єпархіальних елекційних соборах, 2) доставали катедри королівськими грамотами (право патронату), 3) отримували катедри від своїх на цих катедрах попередників шляхом купівлі-продажу. Неканонічні способи отримання катедр процвітали в XVI віці. В XVII віці єпископи, після 1632 р., коли вибори їх, як і митрополита, були одноразово переведені на сеймі, обирались далі єпархіальними елекційними соборами.

Обласні собори „про справи церковні” в до-татарську добу скликувались в міру потреби, як про це свідчить митрополит Іоан (1077-1089), скаржачись в своїм „Правилі” на те, що єпископи ухилялись від участі в соборах. Причиною було не ігнорування соборної засади, а значна віддаля єпархій від Києва. Взагалі ж, за словами істориків, в добу до-татарську „митрополити-греки, і без регулярних соборів, в певній мірі додержували духа колегіальності і братерства між єпископами та духа порадливості в церковній адміністрації, але після перенесення митрополичої катедри до Москви, за інших людей та за інших впливів, почався той дух роз’єднання та розбрату, що його б могли припинити тільки церковні собори: коли б Москва наслідувала від Києва звичай щорічно радитися в справах церковних, то чи мало доброго придумала б вона на користь Церкви”.

Дійсно, протягом часу XIII-XV століть не маємо відомостів про обласні собори „про справи церковні”. Такі собори в Київській митрополії, з відділенням від неї Московської (1458 р.), відбуваються в XVI-XVII сторіччях.

Далі буде.

Св.-Почаївська Лавра на Волині.

К. М.

Причини ширення атеїзму в світі

Атеїзм, тобто невіра в існування Бога, безвірництво, особливо загострення й поширення якого бачимо в теперішніх часах, є явищем дуже давнім в світі.

1. Фізичне й моральне зло в світі як причини безвірництва.

Повсякчасною причиною, що породжувала й породжує атеїзм, є існування зла в світі, як фізичного, в житті природи, так і морального, в житті людей.

Страшні стихійні катастрофи, що руйнують добробут людей, а часто несуть і загибель людям, факти ширення морального зла, факти насильства людей над людьми і часто безкарність порушників морального закону, — все це може збуджувати в людях сумніви в існуванні Бога, в існуванні Провидіння Божого над світом.

Особисті тяжкі нещастя, біди великі, жорстока, як то кажуть, „доля” чоловіка, коли він угинається під нею і не в стані перенести її з покорю, рівно ж можуть вбити в ньому релігійну віру. На фактах зла в світі атеїзм часто ґрунтує, — і не без успіху, — свою антирелігійну пропаганду.

2. Аморальність людини, як причина безвірництва.

Один філософ відрізняв безвірництво чесне від безчесного. Чесним називав безвірництво, коли воно було вислідом певних роздумувань, філософічних висновків, хоч би й неправильних, базувалося на світогляді. Безчесне ж безвірництво, коли воно є плід аморального, порочного життя. Грішна душа **не хоче**, щоб Бог був, і тому легко тратить віру в Бога. Це є матеріалізм практичний. Він часто й не шукає для себе оправдання в теоретичному матеріалізмі, не задумується над матеріалістичною філософією. Джерело безвірництва тоді не в розумі, а в серці людини, як і сказано давно у псалмопівця: „Безумний говорить в **серці своїм**: нема Бога” (Пс. XIII, 1). А в Новому Заповіті апостол застерігає „Глядіть, браття, щоб не було в кого з вас серця лукавого і невірною, щоб ви не відступили від Бога живого” (Жид. III, 12). Серце лукаве з його похотливими бажаннями нахиляє волю до задоволення пристрастей і затемнює, тягне за собою і розум людини. Євангельські моральні заповіді, що кличуть людину до хресного подвигу (Мт. XVI, 24), не до смаку похотливій людині, і вона підіймає бунт проти тих заповідей, а тим самим і проти Того, Хто ті заповіді дав. Атеїзм же знижує, або й зовсім касує, моральні вимоги, бо ж, при невірі в Бога, а значить і в безсмертя та в суд Божий, — звільнює від всякої відповідальності.

„Етика” атеїзму куди легча від релігійного хресного подвигу, і не вірити в Бога людині, — рабу тіла і землі, — куди легче, ніж вірити. Атеїзмом прикривається аморальність. Франсуа Коппе, член Франц. Академії Наук, писав: „Я одержав християнське виховання і після конфірмації ще кілька літ з побожністю викону-

вав релігійні обов’язки. Що похитнуло в мені цей побожний настрій, то це, — признаюся в тім одверто, — гріхи молодости і страх перед докорами сумління за ці гріхи”.

Де-які спеціальні гріхи особливо ведуть до атеїзму, як, напр., гордість — джерело взагалі богоборчества від початку світу, як зображає відпадиння від Бога ангелів, на чолі з сатанайлом, пророк Ісаїя (розд. XIV, 10 - 15).

3. Предтечі сучасного нам зросту атеїзму.

Вказані причини породжували в світі безбожників в різні часи історії людства. Але безбожництво, породжуване повсякчасними його причинами, ніколи не мало, однак, широкого, тим більше масового, характеру. Відомий вчений антрополог Катрфаж (помер 1891 року) писав: „Зобов’язаний по суті моїх спеціальних занять до вивчення усіх людських рас, я даремне шукав атеїзму в найнижчих з них, так само, як і в найвищих. Я його не зустрів ніде, за винятком окремих осіб. Атеїзм є явищем випадковим. Масам населення він всюди чужий. Жодна з великих людських рас, або й відлам цієї раси, ніде не були атеїстами”.

Але ж історія людства до цього часу не знала випадку захоплення державної влади атеїстами в таких розмірах, над такою кількістю людей і стільки вже часу, як в СССР, в зв’язку з чим бачимо небувалий зріст безвірництва. Корінням своїм це безвірництво тягнеться, однак, в попередні сторіччя європейської історії, що об’єктивно треба ствердити. Вже від доби Відродження (XVI в.), коли в освічених верствах суспільства почали відроджувати етику стоїків, епікурейців, з антихристиянською тенденцією унезалежнення моралі від Бога, релігії, кинуте було насіння для зросту атеїзму. Ступнева секуляризація культури, яка в попередніх віках творилась під впливом релігії, розсудочна філософія 18 віку (Вольтер, Дидро, Даламбер і інші), Велика Французька Революція з її боротьбою проти релігії культом „Розуму”, зріст природничих наук, філософії в XIX віці позитивизму, матеріалізму, між ними й економічного Маркса, — ворожі всьому духовному, — все це було предтечею для сильного зросту атеїзму в наших часах.

Недаром наш Шевченко, в половині XIX віку, кличучи в „Посланні” освічених земляків своїх схаменутися і бути людьми до менших братів своїх греко-сців, підкреслює оцей вплив атеїстичної течії з Заходу:

„Як би ви вчилися так, як треба,
То й мудрість би була своя,
А то залізете на небо:
І ми — не ми, і я — не я!
І все те бачив, все те знаю:
Немає пекла, ані раю,
Немає й Бога, тільки я

Та куций Німець узловатий,
А більш нічого..."

Слід тут зазначити, що звичайна антирелігійна пропаганда старається підвести всі відмічені вище процеси і явища в історичному житті Заходу, в яких вбачаємо корінь і сучасного атеїзму, під одну рубрику „боротьби науки з релігією”. На ділі таке узагальнення є великим шантажем. Проблема взаємовідносин між релігією і наукою зовсім не те, що відносини поміж релігією і атеїзмом. Цій складнішій проблемі надіємось присвятити окрему увагу. Тут зазначимо тільки, що між релігією і наукою не є обов’язковими відносини суперечності, — навпаки: між ними повинно бути, як в теорії, так і в практиці, примирення, згода. І так не раз було в їх історії і є, бо ж і релігія і наука походять від Єдиного Творця Бога. „Розум, — казав філософ Лейбніц, — однаково Божий дар людині, як і віра; їх боротьба була б боротьбою Бога проти Бога...” Натомість атеїзм, що зовсім не є наукою, очевидно ніколи не може бути примирений з релігією.

4. Сучасні причини безвірництва.

В ХХ віці, при страшних світових війнах і потрясеннях в житті суспільств і держав, хаос і в області духовного життя, яке переживає глибоку кризу, дав знати про себе у великому зрості атеїзму. Це — скрізь, а в країнах, що підпали під владу комуністів, наступили, зверх того, сприятливі умови для ширення атеїзму. Наші часи, в зв’язку найбільш з війнами і дальшими небезпеками від них, характеризуються надзвичайним розвитком техніки, взагалі матеріальної культури. Захоплення осягненнями людського розуму в ділянці цієї культури, захоплення технічним генієм людини, що має дати все більше вигід, комфорту, ситости життя матеріального, атрофує питання духа, питання про Первопричину всього існуючого і останній кінець земного життя.

Релігійно-філософські питання в такій суспільній атмосфері стають не „модерними”, чужими й незрозумілими. Людей з певним світоглядом, що їх думка не засліплюється величезними успіхами зовнішньої культури, особливо тривожить доля підростаючих поколінь, релігійно-моральне виховання яких, при теперішніх системах освіти, або зовсім відсутнє, або далеко недостатнє. Та при глибокій кризі духовного життя взагалі в світі, найбільшою причиною сучасного зросту безбожництва є воюючий атеїзм в СССР.

5. Воюючий атеїзм при владі.

Атеїзм, коли прийшов, як сказано, до влади в несподіваних для самих атеїстів розмірах, то з байдужості до релігії попередніх окремих атеїстів перейшов в наступ проти віри, Церкви, взагалі проти релігії, став воюючим. Він скоро проявив своє деспотичне успокіблення. Свій похід на релігійну віру він ознаменував жорстокими переслідуваннями людей віруючих, служителів культів, користаючи з засобів своєї влади, тобто узурпуючи державу для себе, а облудно проголосив, розуміється, свободу в державі віри і атеїзму.

Історія християнства найяскравіше однак свідчить, що переслідуваннями не можна вбити живої віри. „Кров мучеників є насінням християнства”, — сказано було ще в II сторіччі по Христі. Страшнішим для віри є виховання молодих поколінь в матеріалізмі. Адже матеріалізм є батьком атеїзму. Воюючі атеїсти є водночас воюючими матеріалістами. Воюючі атеїсти-матеріалісти роблять в наших часах спробу витворити **масовий атеїзм**, цілі покоління людей без Бога, без неба, без віри в безсмертну душу.

Могутнім знаряддям такої продукції атеїзму є найперше школа, з обов’язковим навчанням в ній всіх дітей, всієї молоді, школа з антирелігійною пропагандою, з прищепленням єдиного матеріалістичного марксистсько-ленінського світогляду. Дальшу атеїстичну роботу веде комсомол. „Борючись за повну перемогу комунізму в нашій країні, партія і комсомол не можуть бути байдужими відносно релігії. Комсомольці повинні бути не тільки самі вільними від релігійних забобів, але ж боротися за чистоту комуністичного світогляду і посеред не-комсомольської молоді та виховувати її в атеїстичному дусі” («Молодий Большевик», 1948 р.).

Чи при такій настанові є місце для розвитку особистого „я” людини, з вищими його запитами, з вищими устремліннями, ідеалами? Чи є місце для релігії, як союзу між особистим „я” і Богом, перед яким схиляється у вічності людина, як перед Вищою Правдою?

Примусовий стандарт думання і життя має метою виховати маси невірників у великій кошарі комунізму в країнах диктатури матеріалізму і атеїзму. Та над наслідками послідовно проведеного атеїзму слід глибше застановитись окремо.

Владика Митрополит Іоан і Архієпископ Генадій
в оточенні духовенства перед входом до церкви
Св. Софії в Чикаго, Ілл.

Чи не кпини з мучеників?

На 1953 рік припадають сумні 20-ті роковини страшного голоду, що його навмисне викликала червона Москва на Україні в 1932-33 рр. Здавалося, що тіні мільйонів мучеників, жертв того голоду, об’єднують поза поневоленою ще досі Батьківщиною всіх українців у величавому здвизі, сповненому молитовним настроєм та щирою пошаною до тих, хто склав найвищу жертву на вітар України. Здавалося, що згадка про мільйони могил дійсних героїв боротьби за Правду Христову і волю України затре усі різниці, що їх зродили будні українського емігрантського життя; здавалося, що при тій сумній нагоді ми, українці, здобудемось на те, щоб наші серця забилися в один такт. Здавалося, але... не сталося, сподівання завели; в країні найбільшій волі, в Злучених Державах Америки, українським серцям не дано було забитися в один такт над могилами мучеників 1933 року.

Хто ж завинив у цьому? Може отой ворог, на якого так часто звалюємо всі вільні й невірні провини наші? Ні, ворог в даному випадку не переплутав такт биття наших сердець; доконала цього в першу чергу ота безліч українських організацій, що в ЗДА зросла, як ті гриби-поганки, з приїздом нової еміграції. Доконали цього оті організації, на прапорах яких нераз видніють голосні гасла про любов, братерство й відданість Україні. Найбільшу ж вину за те, що, замість гідного вшанування пам’яті жертв 1933 року, дійшло до правдивих кпин з пам’яті тих мучеників, взяв на себе провід української Католицької Церкви в ЗДА та ті організації, що або перебувають у безпосередній підлеглості Католицької Церкви, або в проводі яких переважають католицькі українці. Прикро це ствердити, але ще більшим злочином було б мовчати про цей жалюгідний факт. Не вільно про цей сумний факт мовчати ще й тому, що вина за кпини з пам’яті мучеників 1933 р. спала б на все українське громадянство, на оті сірі тисячні маси католиків і православних, які прагнули щиро й нелукаво та спільно скласти свій поклін могилам наших найдорожчих мучеників.

*

Щоб не зустрів нас закид роблення безпідставних обвинувачень, перейдемо до фактів. По-перше, провід української Католицької Церкви в ЗДА, який звичайно не бере участі в якій-будь загально-національній українській маніфестації, не міг обминути мовчанкою 20-тих роковин голоду 1933 року. До цього змусили його лист Українського Конгресового Комітету та самі католицькі священники, які, зустрівшись на місцях з підготовкою до жалібних маніфестацій, почали просити свій єпископат про вказівки, а деякі священники ставили питання руба: чи маємо правити пахиди за душі замучених голодом 1933 р., бо ж у масі то були самі православні? На це Єпископська Консistorія в Філадельфії, в своєму органі ("Шлях" ч. 22, 1953) повідомила, що на засіданні 12 травня, яке від-

булося в присутності Єпископа К. Богачевського, ухвалено:

„Члени Єпископської Консistorії вирішили з різних причин не надавати маніфестаціям релігійно-процесійного характеру”.

Очевидно, таке ясне рішення вистарчило, щоб католицькі священники цілком усунулись від участі в жалібних маніфестаціях. З цього приводу, замість уважної підготовки до гідного вшанування мучеників 1933 року, на засіданнях комітетів почалися переконування, а не раз і згіршуючі дискусії. Деякі організації, а переважно католицькі братства й сестрицтва, почали виходити з маніфестаційних комітетів. В деяких містах католицькі священники одверто заявили, що вони не тільки що не будуть відправляти пахид, але й особисто не будуть присутні на маніфестації. На цьому місці ми могли б подати чимало прикрих фактів про те, як поставились католицькі священники до пам’яті жертв 1933 р. Не робимо, однак, цього, бо... соромно за отих слуг Божих, а до того не всі вони в усьому й винні. Але згадка про Боффало, де під час жалібної маніфестації молитву за мучеників голоду, відразу після православного священика, **змушений був відчитати хорватський католицький священник**, бо українські католицькі священники збойкотували цю жалібну урочистість, — нехай покаже, до якої жалюгідної і смішної ситуації doprowadила своїх священників українська католицька Консistorія Єпископа К. Богачевського.

Безперечно, й це треба ствердити, що рішення Консistorії Єп. К. Богачевського довело й до того, що голосно заповіджена Українським Конгресовим Комітетом центральна жалібна маніфестація в Нью Йорку (23 і 24 травня) не відбулася. Замість неї відбулося безліч засідань і, як відомо, жалібні урочистості в Нью Йорку перенесено на осінь, а на коли саме, ще й досі ніхто не знає.

Для прикладу, до чого доводить байдуже ставлення українського католицького єпископату і духовенства до національних святощів українського народу, нехай послужить ще один факт, факт, що заіснував в самій таки Філадельфії. Тамошній маніфестаційний комітет звернувся до Владика Митрополита Іоана з проханням, щоб він виголосив на жалібній академії на пам’ять мучеників 1933 р. відповідний промову, на що Владика радо дав свою згоду. Але, напередодні самої академії, комітет мусів викрутитися від запрошення й промови. Виявилось, що Єпископ К. Богачевський відмовився бути присутнім на академії, тому комітет, щоб не наразувати на шкоду авторитет Єп. К. Богачевського, висловив побажання, щоб і православний Митрополит також був відсутній.

Та не зважаючи на явний бойкот католицьким духовенством жалібних урочистостей в пошану мучеників 1933 р., величаві маніфестації й моління відбулися по всіх більших і менших місцях скупчення української еміграції в ЗДА. Правда, одночасно з цими маніфеста-

ціями, серед католицьких українців запанував неспокій і обурення на своїх духовних провідників, бо ж у моліннях брало участь лише українське православне духовенство. До Консисторії в Філадельфії посипалися листи. В деяких одверто попереджувалось провід Кат. Церкви, що образливе відношення українського католицького духовенства до загально-національних святощів змусить католицьких українців шукати собі іншого духовного проводу. І от, щоб якось захистити обурених та створити факт, що, мовляв, і католицьке духовенство та організації молились за мучеників 1933 року, рішення, через відповідних людей і деякі католицькі організації в Ньюарку, влаштувати там жалібні маніфестації в неділю 21 червня, себто в ту саму неділю, на яку ще 30 грудня 1952 р. визначено Українською Православною Церквою в ЗДА всенародне моління за душі жертв голоду 1933 р. в о оселі Св. Ап. Андрея в Бавнд Брук, Н. Дж. Про ці жалібні урочистості в Бавнд Брук, як і про те, що до участі в них визначено все православне українське духовенство з терену східних стейтів, оголошено було в органі Церкви „Укр. Прав. Слові” ще в квітні ц. р. Не зважаючи на це, „маніфестаційний комітет в Ньюарку” виявив себе щойно на початку червня й рішив за всяку ціну маніфестацію в Ньюарку відбутися таки в неділю 21 червня. Не помогли прохання православних м. Ньюарку, ані інтервенція УККомітету (в суботу 13 червня інтервенював п. Ю. Ревай, організаційний директор УСК), — навпаки, „маніфестаційний комітет м. Ньюарку” після цього з подвійною енергією почав мобілізувати не тільки католиків в Ньюарку, але цілий стейт Нью Джерси. Як ніколи при іншій нагоді, майже цілі два тижні перед неділею 21 червня, сторінки „Свободи” рясніли коштовними оголошеннями не тільки „маніфестаційного комітету в Ньюарку”, але й — „Відділу ООЧСУ (оборонці чотирьох свобод України) в Картерет”, якогось „маніфестаційного комітету з Пассейк”, „Організацій м. Байону”, „Громадського комітету м. Трентону”, „Відділу УСК в Трентоні”, „Уряду УНСоюзу ч. 14”, „Української Централі в Ньюарку”, „Відділів УНСоюзу ч. 76, 133 і 152 в Ньюарку”, „Братства Св. Івана Хрестителя”, „Т-ва ім. Б. Хмельницького”, „Відділів «Провідіння» ч. 2 і 10, „Братства Св. Тройці в Ньюарку”, „Т-ва ім. І. Мазепи в Ньюарку”, „Т-ва Запоріжжя”, „Т-ва Боян”, „Т-ва Радехівщина”, „Т-ва українсько-американських жінок в Ньюарку”, „Союзу Українок”, „Т-ва Українська Чорноморська Січ”, „Т-ва українських католицьких жінок” і ін. Всі ці організації, не шкодуючи гроша на оголошення і покликуючись на національний обов'язок, голосно заохочували виконати цей національний обов'язок і обов'язково „всі як один” прибути в неділю до Ньюарку. Однак, вершом — делікатно кажучи — відваги „маніфестаційного комітету в Ньюарку” була висилка православним українським священникам стейту Нью Джерси запрошень до участі в маніфестації в Ньюарку й прохання заохотити до такої ж участі членів українських православних парафій.

Про що ж йшло „маніфестаційному комітету в Ньюарку” й переліченим вище організаціям? Отож, — одверті й балакучі члени комітету не ховались з тим, що

треба зірвати центральні церковні жалібні урочистості Української Православної Церкви в недалекому від Ньюарку Бавнд Брук, бо, мовляв, так як і в інших місцевостях, так само і до Бавнд Брук могло б піти на них чимало українських католиків. Та це легко було ствердити і без балакучості „комітетових”, вистарчило лише уважно слідкувати за акцією самого комітету.

*

Переконані, що на ствердження факту кпин над пам'яттю жертв голоду 1933 р., що мало місце Року Божого 1953-го серед українців, яких Господь переховав на вільній американській землі, — ми навели достатню кількість доказів. Осуд тим, що спричинилися до кпин, вже видав кожний чесний український патріот, без різниці віровизнання. Цей осуд не легко буде виполоти з їхніх сердець. Пишучи ж ці рядки, ми не маємо заміру викликати ще більше обурення, додати до огню оливи. Пишемо їх в скромній надії, що подія в Ньюарку, як і відношення до 20-тих роковин голоду на Україні відповідальних католицьких чинників та деяких більше католицьких, як українських, організацій, не пройде мимо уваги Українського Конгресового Комітету, тієї нашої початкової репрезентативної установи, що покликана не тільки охороняти добро українського імені, але й дбати про те, щоб принаймні над могилами українських мучеників не відбувалися кпини. Ми переконані, що слова Українського Конгресового Комітету в цій справі чекає не тільки православний український загаль, але й всі чесні католицькі українці.

Є. Яровенко.

Вл. Митрополит Іоанн в оточенні духовенства під час соборчику в Карнегі, Па.

ПО СТОРІНКАХ ПРЕСИ

СХІДНИЙ ОБРЯД

Слідкуючи за українською католицькою пресою, можна ствердити, що рішення Папи Пія XII в справі навернення католицьких українців до київських церковно-обрядових традицій, себто до православних українських обрядів у відправах (див. УПС за червень 1953 р.), не однаково сприйняли і виконують всі українські католицькі єпископи в ЗДА і Канаді. І так, преса Єп. К. Богачевського в ЗДА майже цілком не згадує про це рішення, не кажучи вже про пропаганду справи повороту до східного обряду в церковних відправах. Це, очевидно, свідчить, що провід католицьких українців у ЗДА не дуже радо прийняв папську постанову в цій справі.

Дещо інакше поставилась до неї Канада. Виразно прихильно прийняли постанову папи про навернення на православний церковний обряд пресові органи єпископів Ніла Саварина (Едмонтон, Алберта) і Ізидора Борецького (Торонто, Онтеріо) й цілком невідрізнено ще відношення до неї архієпископа Ладика (Вінніпег) та єпископа Роборезького (Саскатун).

Видно, у зв'язку з цим, о. Мих. Щудло, редактор „Голосу Спасителя”, що його видають українські редemptористи в Йорктоні, Канада, в ч. 4, 1953 р. згадає місячника, в статті „Східний обряд”, старается дати відповідь на питання: „Чи східні християни зобов'язані конституціями і декретами Римських архієреїв і Вселенських Соборів?”, яке і є підзаголовком названої вище статті. На це питання о. М. Щудло дає позитивну відповідь і, при цій нагоді, пригадує, що Римські папи завжди дбали, щоб східні християни, а католицькі українці зокрема, шанували та зберігали звичаї Східної Церкви, а на доказ цього перераховує різні послання пап, а в тому і лист Климента VIII до українських єпископів, що відступили від Св. Православ'я і українського народу та приєдналися до Риму підчас Берестейської Унії. Залишається лише, щоб аргументи о. М. Щудла переконали всіх українських католицьких єпископів.

Та чи переконують? Правдоподібно, не певний в цьому і сам о. М. Щудло, бо в іншій статті — „Почесна місія України” („Голос Спасителя” ч. 3, 1953), — пригадує слова Папи Урбана VIII з 1629 р.: „Мої українці!”, за вашим посередництвом сподіюся навернути Схід” і цим, видно, хоче зоохотити тих, що ще не мають великого ентузіазму до рішення Папи Пія XII в справі навернення католицьких українців до православних українських церковно-обрядових традицій, та порвати їх візією нового хрестоносного походу, цим разом через Україну — на Схід.

Але найцікавіше, що о. М. Щудло щиріший від архієп. І. Бучка і цілком одверто розкриває, чому-то Ватикан до числа інших засобів долучив і поворот до

*) В оригіналі вжито слово „рутенці”. — Прим. ред. „УПСлова”.

київських церковно-обрядових традицій. Ось що пише о. М. Щудло в згаданій статті: „Св. Церква, ведена Св. Духом, підготовляється до недалекої місії на Сході, в якій українська католицька Церква буде відігравати першорядну роль. Церква приготує ряди відважних апостолів і апостолок до праці на східних теренах по розвалі большевицької тюрми народів. Підуть туди священники з хрестом у руках, підуть сестри-черниці, підуть місіонарі. Проте Найвищий Архієрей бажає, щоб світські апостоли та апостоли теж приготувалися до важливої місії на Сході Європи, бо Папа хоче, щоб усі католики змагались за Христа та Його Св. Євангелію, не полишаючи одним священникам завдання боронити Христа, Його Церкву та науку”.

На нашу думку, менше важне, яким є відношення окремих єпископів до наказу Ватикану про відлатиншення церковних обрядів і переходу до київської церковно-обрядової традиції; важнішим являється факт, який і стверджує дуже авторитетний в цих справах о. М. Щудло: Ватиканський штаб вже цілком готовий до походу на Україну, бракує може дещо отих „апостолів і апостолок”.

Проте цікаво нам знати, чи задумуються всі ці вчителі й учні походу на Схід над тим, що з того всього може вийти? І чи не знають часом, що з того вже не однократно виходило? І чи не чули вони, як-то скоро з Холмщини мали бути відкликані подібні вчителі, коли по занятті її німцями 1939 р. туди прибули вони, на наказ митроп. А. Шептицького? І щоб не було облуди, відразу скажемо: не німці їх звідти „просили” вибратися, а такі тамтешні населення.

О. К.

АНГЛІЙСЬКЕ ВИДАННЯ «ЕНЦИКЛОПЕДІЇ УКРАЇНОЗНАВСТВА»

Як інформує українська преса, Наукове Т-во ім. Т. Шевченка рішило перевидати в англійській мові свою „Енциклопедію Українознавства”. Фінансує англійське видання „ЕУ” Український Народний Союз у ЗДАмерики, який висунув зі свого боку до англійської редакції Др. Луку Мишугу, редактора „Свободи”. Цілу ж редакцію англ. видання очолять: др. Лука Мишуга, др. Юрій Шерех, професор Гарвардського університету в Кембріджі, Масс. та проф. В. Кубійович, ген. секретар НТШ в Серселя, Франція.

Сам факт видання в англійській мові енциклопедичної праці про Україну і її нарід випадало б радісно привітати, коли б не те, що в англійській мові має бути перевидана, відома вже українському громадянству з своїх — лагідно сказавши — не точностей, „Енциклопедія Українознавства”. Остання, як відомо, опрацьована Європейським відділом НТШ і в ній, при допомозі проф. М. Чубатого з ЗДА та, очевидно, в угоду католицьким чинникам, тенденційно представлено

історію Української Православної Церкви й ролі Унії на Україні.

Кривду, яку таким „опрацюванням” зроблено Україні й її Церкві, цілком направити вже не дасться, і цей факт залишиться сумною сторінкою в історії Наукового Т-ва ім. Т. Шевченка. Проте, замір перевидати „ЕУ” в англійській мові дає змогу хоч частково направити ту кривду. Хочеться вірити, що з цієї нагоди скористають члени редакції англ. видання Енциклопедії, зокрема др. Л. Мишуга, який, думаємо, більш уважно поставиться до виконання дорученого йому завдання, ніж це зробили редактори українського видання.

Як відомо, редакції українського видання „Енциклопедії Українознавства” зроблено закиди не тільки з боку православних українців, але і з боку науковців, письменників та літературних критиків. Тому редакція англійського видання повинна б дуже уважно перевірити ці закиди й подбати, щоб видання в англ. мові було дійсно науковим, а не партійним, що, як слушно стверджує проф. Ю. Шерех, взагалі трапляється тепер часто з нашими науковими виданнями. Здається, зайвим пригадувати, що лише строго наукові й об’єктивно написані в чужих мовах праці про Україну виконують корисну роботу серед чужинців. Однак, чуже наше серце, цю істину серед нас — українців треба, на жаль, ще раз пригадати при нагоді англійського видання „ЕУ”.

Коли ж йде про розділ „ЕУ”, присвячений Українській Православній Церкві, то, як нам відомо, Американський відділ НТШ на останніх своїх засіданнях присвячує йому чимало уваги; однак, нам здається, небезпечно поправки в цьому розділі обмежувати лише до кривди, зробленої Митрополитові Полікарпу. Ми вважаємо, що цілий розділ про Українську Православну Церкву треба основно переглянути й очистити від нездорових тенденцій попередніх редакторів. Цю працю редакція англійського видання „ЕУ” повинна доручити авторитетній особі, яку напевно охоче порекомендує Провід Української Православної Церкви в ЗДА, на терені яких це видання й буде друковане. В даному випадку йде лише про добру волю з боку членів редакції англійського видання. Коли таку волю вони будуть мати, тоді англійське видання „Енциклопедії Українознавства” принесе Україні далеко більшу користь, ніж принесло їй українське видання, що викликало у багатьох добрих українців слушне обурення.

о. М. Кобишанський.

ПОСЛАННЯ ПАТРІАРХА ЄРУСАЛИМСЬКОГО

Під цим наголовком в газеті „Новое Русское Слово” (28. V. ц. р.) надруковано, як стороннє (платне) повідомлення, листа патріарха Єрусалимського Тимофія до патріарха Московського Алексія.

В листі патріарх Єрусалимський повідомляє патріарха Алексія, що Синод при Єрусалимському патріархові обговорив лист Московського патріарха про російських архиєреїв-емігрантів і клириків при них, які знаходяться під повною церковною заборонаю і підлягають суду,

на підставі ухвал Московської патріархії від 22 червня 1934 р. і 10 серпня 1945 р.

Після „докладного дослідження цього важливого питання”, Синод постановив: „Св. Сіонська мати Церква не буде мати жадних зносин з російськими єпископами і клириками, які знаходяться під церковною заборонаю, аж поки вони не вернуться до їхньої матері — Російської Церкви і не встановлять канонічного єднання з нею”. Одночасно патріарх Тимофій повідомляє патріарха Алексія, що, згідно з цією постановою Синоду, він не дозволив рос. єпископу Серафиму, в юрисдикції митрополита Анастасія, священнодіяти у Святих Місцях Поклоніння, коли єп. Серафим приїхав з Америки до Єрусалиму.

Це „послання” патріарха Тимофія надіслано було до редакції „Нов. Рус. Слова” управлінням Екзархату Російської Православної Церкви в Америці, що перебуває в юрисдикції Московського патріарха.

Як бачимо, „Новое Русское Слово”, що рекомендує себе, як голос антикомуністичних москалів і малоросійських „східняків”, одночасно за гроші друкує оголошення московського екзарха в ЗДА. Як видно, гроші дійсно без запаху.

Те ж, що Єрусалимський патріарх підтримує заборони московського патріарха по відношенні до російської емігрантської церкви Митр. Анастасія, свідчить, що Москва не тільки словом, але й ділом опікується бідними катедрами на Сході. Ті ж, що очолюють ці катедри, як вміють, так і віддячуються. Більшого значення цьому не надає ані митр. Анастасій, ані ті, що з ним, бо знають, що всі ті заборони йдуть з наказу червоного Кремля. Добре було б, щоб над цим дещо подумали і деякі „православні українці”, які блазнилися свого часу, коли московський патріарх кинув заборону на митр. Полікарпа і то тільки тому, що той український патріот і „петлюрівець”.

Вийшла з друку книжка

СПОГАДИ

ПРОТ. ПЕТРА БІЛОНА

— Ціна \$1.50 —

Там же можна набути

«Правдива Церква українського народу»

Ціна 35 центів.

Замовляти:

REV. P. BILON

1206 Penn Avenue Jeannette, Pa.

Відновіть вашу передплату на „Українське Православне Слово”!

З життя Української Православної Церкви

3. Д. АМЕРИКИ.

ПОКЛІН ПАМ'ЯТИ МУЧЕНИКІВ 1932-33 рр. ВІД УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В ЗДА

В неділю 21 червня, в Оселі Св. Ап. Андрея в Бавнд Брук, Н. Дж., відбулися центральні жалібні урочистості Української Православної Церкви в ЗДА, на честь мучеників голоду 1932-33 рр. В цих урочистостях, поза Вл. Митрополитом Іоаном і Архiepіскопом Мстиславом та 32 священниками, дияконами і іподияконами, взяли участь коло 3000 вірних з парафій у східніх стейтах. Під час Св. Літургії Вл. Митрополит Іоан виголосив глибоко змістовну проповідь, в якій осудив винуватців страшного злочину, російських комуністичних імперіялістів, та закликав присутніх до гарячої молитви за душі мучеників українського народу. Владика відчитав молитву, яку вірні вислухали, ставши на коліна.

Після Служби Божої і перед панахидою, Вл. Архiepіскоп Мстислав відчитав послання Собору Єпископів УПЦеркви в ЗДА, присвячене сумним роковинам. Перед самою панахидою діти зложили вінки на 20 хрестах, які творили символічний цвинтар. Безмежно зворушливим був момент, коли понісся спів „Вічная пам'ять”. Присутні, знову ставши на коліна, низько схиляли свої голови; уста кожного тихо промовляли молитву, в очах багатьох стояли сльози, бо ж серед присутніх були сотки тих, яким голод 1933 року забрав найближчих, найдорожчих, які самі лише чудом уникнули страшної смерті. Висловом почувань тих, що їх Господь урятував, були транспаренти, на яких осуджувалось винуватика голоду — червону Москву. Найбільш переконуючі написи в англійській мові були на транспарентах ДОБРУС-у, члени якого складаються з тих, що самі були жертвами московсько-большевицького терору, що власними очима бачили чорні дні 1932-33 рр. та мучились на засланнях і терпіли в большевицьких катівнях.

Після панахиди промовив до зібраних др. Матвій Стахів, редактор „Народньої Волі” та пані Віра Шпаківська, авторка п'єси „Мамо,

— хлібця” і очевидець страшних років лихоліття на Україні. Всі моління супроводжав величавий спів двох хорів: церкви Св. Володимира в Нью Йорку, під управою проф. В. Завітневича, та церкви Св. Покрови в Філадельфії, під управою проф. Дідуха.

Окрім жалібної урочистості в Бавнд Брук, починаючи від неділі 24 травня, відбуваються такі ж моління за душі жертв 1933 р. по всіх парафіях УПЦеркви в ЗДА. Українське ж православне духовенство і вірні беруть активну участь у всіх маніфестаціях, що їх влаштовують громадські комітети по всіх стейтах ЗДА. На спомин 20-тих роковин голоду УПЦерква видала спеціальне число свого пресового органу та пам'яткові відзнаки, проект на які опрацював П. Холодний. Собор Єпископів відзначив ці роковини окремим посланням.

В ту саму неділю 21 червня відбулася жалібна маніфестація в Піттсбург, Па., під час якої моління за душі замучених голодом відбувалися соборно 15 священників УПЦ в ЗДА.

АРХИПАСТИРСЬКІ ВІДПРАВИ

Владика Митрополит Іоан, в неділю 31 травня, відправив Службу Божу в церкві Св. Володимира в м. Піттсбург, Па., в якій, того ж дня, довершив посвячення новозбудованого іконостасу. В неділю 7 червня Вл. Митрополит відправив Св. Літургію і посвятив новий, мистецько виконаний іконостас в церкві Св. Вознесіння в Ньюарку, Н. Дж.

Вл. Архiepіскоп Мстислав, в неділю 31 травня, очолив в церкві Св. Володимира в Нью Йорку соборну панахиду за душу сл. п. Головного Отамана Симона Петлюри, а в неділю 7 червня відправив Св. Літургію в церкві Св. Покрови в Арнолд, Па., в якій одночасно посвятив нові віконні вітражі.

КОНВЕНЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЛІГИ

В днях 26, 27 і 28 червня ц. р., в Йонгтаві, Огойо, відбулася VI Конвенція Української Православної Ліги в ЗДА. У зв'язку з Конвенцією, в неділю 28 червня, в церкві Св. Ап. Петра й Павла в Йонгтаві була відправлена соборна архиєрейська Служба Божя, яку очолили ВПреосвящ. Митрополит Іоан та Архiepіскоп Мстислав. Докладніший опис перебігу Конференції й прийняті нею постанови буде подано в наступному числі нашого місячника.

ПАНАХИДА НА МОГИЛІ СЛ. П. ЄПІСКОПА ЙОСИФА ЖУКА

В неділю 31 травня, на могилі сл. п. Єпископа Йосифа Жука була відправлена соборна панахида, яку очолив Архієпископ Мстислав. Сослужили оо.: митроф. прот. Л. Весоловський, митроф. прот. М. Запаринюк, прот. А. Бек, прот. І. Гундяк, прот. М. Кашуба, о. М. Ярош, о. С. Симчик та о. В. Чекалюк. Перед панахидою промовив Владика Мстислав, а після неї о. прот. І. Гундяк, на внесок якого відбулася ця жалібна урочистість, подякував присутнім за участь від себе і парафії в Картерет, де Покійний Єпископ колись був парохом.

БРАЗИЛІЯ.

БУДУЮТЬ ЦЕРКВУ

Українці в Бразилії в місцевості Сан Каetano до Сул постановили, за ініціативою Степана Любаша, побуду-

вати власними силами храм УАПЦ і для цієї цілі створили підготовчий комітет, який переводить збірку на фонд будови. Землю під будову церкви вже закуплено на початку цього року, а внаслідок сподіваються посвятити наріжний камінь під будову.

КАНАДА.

ЗАКІНЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОГО РОКУ В КОЛЕГІЇ СВ. АНДРЕЯ

30 квітня відбувся в залі Катедрі Пресв. Тройці у Вінніпегу прощальний бенкет для студентів-абсольвентів вищої школи й університету, що в цьому академічному році перебували в Колегії Св. Андрея. До абсольвентів вищої школи зараховуються в Манітобі і студенти 11-ої класи, бо вони по закінченню 11-ої класи можуть записуватися на перший рік університету. Всіх абсольвентів було 10, 8 з вищої школи і 2 з університету.

ПРИКРАШУЙМО НАШІ ХРАМИ РУКАМИ УКРАЇНСЬКИХ МИСТЦІВ

Майже всі парафії УПЦеркви в ЗДА вже сплатили свої борги, які повстали в зв'язку з будовою церкви, або приміщення для священика. Чимало парафій мають вже поважну готівку в банках, яку починають використовувати для прикраси своїх церков. Виявляється це переважно в розписі церкви, або в побудові іконостасу. На жаль, не всі парафії дбають про те, щоб прикраса храму була мистецькою і, часом, розпис своєї церкви доручають не мистцям, а звичайним ремісникам, до того ж таким, що не мають жадного поняття про український православний обряд. Цілковитим же марнуванням народного гроша побожних парафіян є, коли прикрасу храму віддається в руки чужих фірм, як напр., зробили це недавно дві наші парафії, віддаючи розпис своїх церков якійсь німецькій малярській фірмі.

Натомість гарний приклад, як можна, не марнуючи гроша, виконати високомистецьку прикрасу храму, дали такі парафії, як Міннеаполіс і Ньюарк, що будову своїх іконостасів доручили таким визначним нашим мистцям, як архітект Юрій Сластьон (церква Св. Михайла в Міннеаполіс) і Микола Бутович (церква Св. Вознесення в Ньюарк). Слідами цих парафій пішла і церква Св. Володимира в Піттсбург, для якої іконостас виконали різьбар І.

Чернотович та маляр М. Кудрицький. Так само з великим вдовolenням треба прийняти факт, що розпис церкви Св. Софії в Байон, Н. Дж., доручено найбільш визначному знавцеві українського іконописного мистецтва П. Холодному, мол., якому буде помагати відомий в Галичині мистець М. Осінчук. Ми певні, що церква в Байон, прикрашена розпис'ю П. Холодного, стане місцем, яке притягатиме увагу не тільки українських любителів церковного мистецтва, але й американських та стане взірцем, як, не марнуючи засобів, можна прикрасити свою церкву високимистецькими образами і близькою українській душі церковною розписом.

Українське церковне малярство здавна дуже високо цінувалося в цілому світі. Нашим обов'язком — не змарнувати цього доріжку української культури, а переховувати його в наших церквах, як робили це наші князі і гетьмани та славне Військо Зопорожське.

Недоля Батьківщини змусила боготбох наших великих мистців шукати кращої долі на чужині. Є вони і в ЗДА. Користаймо ж з них, прикрашаючи свої церкви. Рідні мистці не тільки принесуть славу нашій Церкві, але й вкладуть великі цінності до культурної скарбниці Злучених Держав Америки.

С. Ворскла.

31 СВІТУ

ТРЕТІЙ ПРАВОСЛАВНИЙ ЄПІСКОП В ПРЯШІВЩИНІ

В Михайлівцях на Пряшівщині 15 II. 53 Митрополит Єлевферій, що тепер — з волі Москви — є адміністратором Православної Церкви в Чехословаччині, разом з єпископами Алексієм Пряшівським і Александром Михайлівським висвятили декана Михайла Милого на вікарного єпископа Михайлівського. Новий єпископ дістав титул Т р е б и ш е в с ь к и й. Новий єпископ прибув ім'я Мефодій, має 69 років життя. Перше був греко-католицьким деканом у Великому Липнику.

ПРОДОВЖИЛИ ТЕРМІН УВ'ЯЗНЕННЯ

Большевики продовжили термін ув'язнення Митрополитові українців-католиків Йосифові Сліпому з 8 до 17 років. Митрополит був засуджений 1946 р., за рік мав закінчити термін вироку. Але щоб того не допустити, його заздалегідь засудили ще на дальших 9 років.

РЕЛІГІЙНІ ПЕРЕДАЧІ В ГОЛОСІ АМЕРИКИ

Досі в радіопередачах „Голосу Америки” оминалося релігійні теми, що з'ясовувало відділення Церкви від держави. Однак, тому, що ділянка релігії особливо переслідуються в країнах поза залізною завісою, і тому, що саме ця ділянка втішається особливою свободою в країнах вільного світу, — „Голос Америки” розпочав торкатися справ релігії. Початком цього було радіопересилання 10 травня, у день матері, передач для мадярів католиків і протестантів. Урядовці міжнародної інформації при державному департаменті, що однією з її агенцій є „Голос Америки”, заявили з того приводу, що подібні радіопересилання відбуватимуться далі і для інших народів і віроісповідань, включаючи буддизм і таїзм.

ПОМЕР ПРОСВІТИТЕЛЬ ЕСКІМОСІВ

Широко знаний єпископ Англіканської Церкви, А. Л. Флемінг помер на удар серця, маючи 69 років. З його особою Англіканська Церква втратила відданого працівника на місійному полі, людину, що все своє життя присвятила діяльності серед ескімосів. Бувши ще хлопчиком, він мріяв про працю між ескімосами і тому, в 1908 році, лишає рідний край і переїздить до Канади, де стає в 1913 році священиком і вирушає у дикі північні країни, де перед ним не було білої людини. Слабе здоров'я пізніше змусило його перервати працю на півночі, але цієї країни він не забув і, ставши в 1933 році єпископом, щороку літав по своїй величезній єпархії, що обіймає 1,150,000 квадратних миль. На недоступній півночі закладав церкви і місійні станції. Окрім практичної діпльноти, працював науково.

КОМУНІСТИЧНА НАГІНКА НА ЦЕРКВУ В ПОЛЬЩІ

Большевицький уряд в Польщі видав декрет, згідно якого відтепер всі призначення священиків у Католицькій Церкві мусять мати затвердження з боку уряду. Крім того, всі номінати мають бути поляками й мають складати присягу на вірність державі. В днях 14 і 15 квітня таку присягу мали зложити, як повідомляла австрійська преса, кілька сот католицьких священиків одночасово... Смутно, і прикрість того найкраще зрозуміла саме українцям із Польщі. Там вони те саме мали і не при большевиках, і чи ще не від часів унії в Крєвні (1384) до 1939 р. включно.

КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА В ПІВНІЧНІЙ КОРЕЇ НЕ ІСНУЄ

Повідомляють, на основі звітів священика о. Целестина Койоса, якого червоні випустили на волю, що Католицька Церква в опанованій комуністами Північній Корєї тепер цілком знищена.

ПРАЦЯ ВСЕСВІТНЬОГО БІБЛІЙНОГО ТОВАРИСТВА

На 137-х річних зборах Американського відділу Біблійного Товариства було повідомлено, що за час існування християнства не було ще такого попиту на Св. Біблію, як то є тепер. Біблія є вже перекладена на різні мови, так що 90% людности земної кулі може читати цю книгу. Ціле Св. Письмо перекладено на 197 мов, тільки Новий Заповіт — ще на 257 мов, а окремі частини Біблії ще на 690 мов. За звітний рік було продано або роздано ціле Св. Письмо в кількості 825 тисяч примірників, а частинами — 13 з половиною мільйонів примірників.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ НІМЕЦЬКИЙ ЛЮТЕРАН- СЬКИЙ СИНОД ПРОТИ КОМУНІСТІВ

У Берліні відбувся Генеральний Євангелісько-Лютеранський Синод, на якому сім єпископів підписали заяву про те, як Совети переслідують релігійне життя в Східній Німеччині. Єпископи залишили „дипломатичну” дотеперішню мову і явно заявили, що советський режим по-„нелюдському” переслідуює релігійне життя, та що „Божий гнів” впаде на голову переслідувачів.

ДІПІСТ ЗАСНУВАВ ФУНДАЦІЮ В \$250.000

Таку фундацію заснував Лев Джолсон, депіст, втікач із Польщі, що шість років назад приїхав до ЗДА без цента в кишені. Це він зробив як дар для американської демократії, яка уможливила йому приїзд й дала можливість в умовах свободи проявити свої здібності та енергію. — Тим часом про наших українців ще зовсім недавно писали канадійські українські газети, як часто вони вмирають, будучи сомітними, не спивши за життя тестаменту, чому їх велике майно по смерті іде поза українські руки.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 6 червня, в Монтевідео, упокоївся в Бозі на 76 році життя Владика Української Православної Церкви Архієпископ Миколай. Покійний народився в хуторі „Соловії”, Кобеляцького повіту на Полтавщині. Батько його І. Соловій та мати, з дому Маликів, походи-

Високопреосвященніший Миколай,
Архієпископ УАПЦ на Південну Америку.

ли зі старих, побожних козацьких родин, які свого часу стали по боці гетьмана І. Мазепи. Покійний Владика скінчив Полтавську гімназію та медичний факультет Московського університету (1901р.) й до 1922 року працював у шпиталях Москви та як приватний лікар. Довший час був особистим лікарем патріарха Тихона. В 1923 році одовів, прийняв чернечий постриг і був хіротонізований на вікарного єпископа Тверської єпархії. В 1924 році Покійний одержав від патріарха призначення на правлячого єпископа Каліфор-

нійської єпархії в ЗДА. Коли ж по ув'язненню патріарха на його місце прийшов митр. Сергій, цілком послухний червоним володарям Кремля, Владика Миколай відійшов від активного єпископського служіння й осів в Уругваю, в м. Монтевідео.

З приїздом нової української еміграції, яка ревню почала організовувати на теренах Півд. Америки Українську Православну Церкву, Владика Миколай всебічно допомагав їй в цьому. В січні 1952 року Владика офіційно ввійшов до складу Ієрархії УАПЦеркви, висловлюючи при цьому радість, що, по довгих роках життя поза Україною, він на схилі своїх літ має змогу віддати себе Рідній Церкві.

Глибоко побожний покійний Владика користувався найбільшою повагою і великою любов'ю з боку своїх вірних. Його несподівана смерть викликала щирий жаль серед православних українців Півд. Америки, які в особі Владика Миколая мали свого щирого й люблячого духовного Батька.

Хай Господь упокоїть його серед праведників, а пам'ять про нього серед живих хай не забудеться ніколи. В. Й. П!

Др. СТЕПАН БАРАН

Дня 4 червня 1953 р. спочив у Бозі на 74 році свого трудящого життя др. Степан Б а р а н, Голова Виконного Органу Української Національної Ради, колишній Державний Секретар Західної Области Української Народної Республіки, б. посол до Варшавського Сейму, визначний громадський діяч і літерат та постійний оборонець політичних в'язнів. Похорон Покійного відбувся 8 червня ц. р. в Мюнхені, Німеччина.

В особі сл. п. др. Степана Барана український народ стратив великого патріота, визначного державного мужа та щирого соборника. Др. Степан Баран був відомий з своєї релігійної толеранції. Він один, з посеред українських послів католиків у Варшавському Сеймі, постійно і відважно боронив права Православної Церкви в Польщі, а коли поляки почали руйнувати на Холмщині православні церкви, разом з українським православним послом Степаном Скрипником (тепершнім Владикою Мстиславом), підписував і вносив до польського уряду інтерпеляції, в яких обидва послі рішуче протестували проти страшного релігійного переслідування православних українців в Польщі. За ці, як і за інші свої виступи в обороні прав українського народу, Д-ра Степана Барана перед самою II війною було замкнено в польському концентраційному таборі в Березі Каргузькій.

Перед свіжою могилою сл. п. Д-ра Степана Барана з побожністю схиляємо свої голови. В. Й. П.!

АННА ГОРЧАК

Дня 6 червня 1953 р. померла на 53 році життя бл. п. Анна Горчак. Покійна походила зі села Фільварки, пов. Золочів, Західна Україна. По довгих роках слабування, які пройшла Покійна з великою терпеливістю, прийшлося Покійній попрощатися з цим світом, залишаючи глибокий жаль та сум для своїх дітей та блищої родини.

Похорон Покійної відбувся дня 10 червня 1953 р. з похоронного заведення на цвинтар „Оливна Гора” в Брукліні. Похоронні відправи відслужив о. Василь Чекалюк. Після Заупокійної Служби Божої та похоронних відправ, на запрошення дітей Покійної, всі присутні удалися до церковної залі, де відбулися поминки по Покійній.

В часі поминок промовив о. В. Чекалюк, згадуючи теплими словами Покійну, як добру матір, яка гарно виховала своїх дітей. Покійна полишила сина Володимира і невістку Катерину, дочку Марію Кризвика та зятя Івана з внучкою Патрицією. Поминки закінчено молитвою.

Після поминок на пресовий фонд „Українського Православного Слова” зложили: по \$5.00 — Миронюк Константин, Миронюк Лев, Горчак Володимир; по \$2.00 — Першин Григорій, Дутчак Атаназій; по \$1.00 — о. Чекалюк В. Миронюк Микола. Разом \$21.00.

ДОПИСИ

УРОЧИСТІСТЬ НА ЧЕСТЬ МУЧЕНИКІВ ГОЛОДУ 1933 РОКУ В ФІЛАДЕЛФІЇ

Заходом Відділу Конгресового Комітету в Філадельфії відбулася величава маніфестація дня 23 травня ц. року.

Участь в поході взяли всі відділи заповогових організацій, а також і дві українські православні парафії: Катедральна парафія Св. Володимира і Покровська парафія зі своїми настоятелями — митр. прот. о. О. Потульницьким і прот. о. І. Савчуком. Греко-католицькі парафії, хоч є їх у Філадельфії аж чотири, участі в маніфестації не брали, і жадний з їх священників не був присутній ані підчас походу, ані в залі, де відбувалася програма після походу.

В поході взяло участь кругло 4000 філадельфійських українців. Похід почався від Українського Клубу на 23 і Бравн вул. до Ситі Гол, а потім до залі Метрополітен Опера Гавз.

14 червня, після Служби Божої прот. о. І. Савчук відправив в Катедрі паханиду за жертви голоду й візав вірних до збірки. Сестриці перевели збірку, яка принесла \$60.00, котрі вислали до Консисторії. До збірки долучає Комітет ім. Митр. Липківського суму \$40.00, що разом творить \$100.00.

Парафіянин.

Нехай Милосердний Господь потішить засмучених дітей та родину, а душу Покійної Анни хай прийме до оселі праведників.

ПРОФ. Г. СТЕНЬКО

Дня 21 травня 1953 р. у віці 53 роки помер в Нью Гейвен, Конн., після довгої недуги професор середніх шкіл й асистент при катедрі математики УТГІ Гавриїл Миколаєвич Стенько. Приносимо щирю й сердечну подяку всім тим, що вшанували небіжчика участю в похороні й висловили нам співчуття у нашому горі. Зокрема дякуємо високодостойному настоятелеві української православної Свято-Покровської церкви о. прот. Миколі Чернявському за відвідування хворого, милитви й слова потіхи, Голові Параф. Ради О. Козловському — за теплі слова над труною і відзначення педагогічної та громадської діяльності небіжчика, п. І. Петрончакові та співакам церковного хору — за співи під час похорону.

Сердечно дякуємо й просимо Божого благословення пані Ганні Василевській, що жертвою своєї крові старалася врятувати життя небіжчика. Нехай Милосердний Господь Бог за Вашу християнську любов всіх Вас винагородить.

Марія Стенько, дружина,
Нелі - донька, Юрко - зять.

НЬО ЙОРК, Н. Й.

В неділю, дня 14-го червня 1953 р., після Служби Божої відбулося посвячення хоругв, що їх пожертвували для церкви Св. Володимира в Нью Йорку Павло і Анна Гнатів разом зі сином Володимиром та невісткою. Хоругви ці вартості около \$400. Це дійсно гарний приклад до наслідування, який дала примірна родина панства Гнатів. Посвячення довершив о. мітрат Лев Весоловський і о. Василь Чекалюк.

Після посвячення о. мітрат Весоловський подякував родині Гнатів за цінний дар для Рідної Церкви та закінчив своє слово многоліттям. Хвилина була дійсно зворушлива для всіх, а особливо для панства Гнатів.

Сестрицтво Пречистої Диви Марії, під проводом пані Захарко і пані Бригідер, приготувало милу несподіванку для панства Гнатів, запрошуючи їх до церковної залі на малу перекуску. Підчас перекуски пані Захарко і пан Євуш дякували ще раз родині Гнатів за такий милий та несподіваний дар для церкви.

На заклик о. Василя Чекалюка присутні зложили на пресовий фонд „Українського Православного Слова” \$17.00, а саме: по \$2.00 — Т. Стефанів, М. Євуш, родина Полішук, родина Гнатів; по \$1.00 — о. В. Чекалюк, К. Миронюк, П. Баран, пані Михальчук, В. Горчак, пані Горчак, Г. Миронюк, пані Сенік, пані Баран. Разом \$17.00.

КАРТЕРЕТ, Н. Дж.

Перша сповідь дітей.

Неділя П'ятидесятниці пройшла в парафії Св. Вмч. Димитрія в Картерет в атмосфері вчистих настроїв. Дванадцять дітей, що зперед Великодня приготувались до першої Св. Сповіді і попереднього дня сповідались, приймали Св. Причастя. Приготували їх о. Гундяк, місцевий настоятель, п-ні Ірина Гундяк і п-на Софія Леськів, вживаючи навчального матеріалу, уложеного о. настоятелем.

Вранці чепурненько зодягнена дівтора входила в супроводі вітварних хлопчиків до храму Божого під спів побожних пісень і звук дзвона. Під час Св. Причастя, при переповненому храмі, відчувалось особливе піднесення, що було засвідчене слізьми радості, яка осяяла обличчя вірних. Дітям піднесено подарунки від Товариства Родичів і Учителів, що опікується Недільною Школою, а після Св. Причастя це товариство готило дітей сніданком. Вражіння залишилось прекрасне.

Кожного року в нас така ж сама подія на Зелені Свята, коли приступають до Св. Таїнств більші чи менші групи дітвори. І помічається, що в деяких випадках ці діти стають справжніми маленькими апостолами, які приводять до церкви своїх батьків і свояків.

З допомогою сусідній парафії.

Кілька тижнів тому трапилося нещастя парафії Св. Марка (єпископальній), а саме: терміти так зруйнували її підлогу і стіни, що церкву замкнено, а парафія мусіла шукати приміщення деінде.

Саме в той час відбувалися збори Товариства Родичів і Учителів при нашій церкві. Урядники тієї організації піднесли думку, що було б добре допомогти парафії Св. Марка. Наше товариство влаштує що місяця продажу українських страв — пирогів, голубців, тортів і тп., і в той спосіб добуває фонди на ведення Недільної Школи. П-ні — Гарров, Зазворська, Карманока, Філіппс і Гундяк підтримали пропозицію, щоб прибутки з чергової продажі українських страв призначити на поміч парафії Св. Марка. Парох церкви Св. Марка — о. Орвілл Дейвідсон був глибоко зворушений, коли його спитали — чи прийняла б його парафія таку поміч. У призначений день зійшлося наше жіноцтво з трьох організацій до праці, а йому прийшли помагати також парафіянки церкви Св. Марка. Після обрахунків виявилось, що продаж дав \$201.53 прибутку, які то гроші й передано єпископальній парафії на ремонт її ушкодженого храму. Цією допомогою православні українці добули щирі приязнь і вдячність парафії Св. Марка. При цьому справдилося те, що каже Св. Письмо — „Пускай твій хліб на плівучу воду, бо по довгому часі знайдеш його“. Коли через два тижні наше товариство знову влаштувало продажу харчів, багато парафіян церкви Св. Марка були між покупцями.

А між іншим, можна порадити і другим нашим парафіям, щоб для підтримки своїх недільних шкіл чи інших добрих цілей влаштовували продаж українських

страв. Жіноцтво завжди охоче жертвує свою працю для підтримки доброї справи. Наслідки можуть бути кращі, ніж сподіваємось. І користь буде для розголошення українського імені.

І. Кар-й.

Зі Свята Жалоби на добру ціль.

На Зелені Свята українська громада в Картерет, Н. Дж., спом'янула душі мільйонів дітей України, замучених голодом, спричиненим московським окупантом в 1932-22 рр., і душі с. п. Президента України Симона Петлюри та полковника Євгена Коновальця. Св. Літургію, на інтенцію визволення України з кремлівської кормиги, і поминальне богослуження правив та принагідну проповідь сказав у місцевій українській православній церкві Св. Димитрія о. І. Гундяк, її парох. Співав усю Службу в українській мові хор, зложений з новоприбулих братів і сестер, під керуванням дир. Леоніда Харченка. На богослуження прибули українці обох віровизнань.

Збірку, переведену під час молитовного спомину, призначено на поміч українським залишенням в країнах західної Європи.

По оплаченні оголошення коштом \$5.60, вислано через Консисторію на поміч залишенням до ЗУАДК-у \$73.15.

ПЕРШЕ ХРАМОВЕ СВЯТО

Новозаснована парафія Св. Тройці в Бріджпорт, Конн., вчисто відсвяткувала 24 травня своє перше храмове свято. Соборну Службу Божу відправляли о. прот. Ф. Шпаченко і Е. Щадинський. Церковцю, рясно прибрану зеленню і квітами, заповнили члени парафії та гості з сусідньої парафії в Нью Гейвен, що прибули разом з своїм настоятелем о. прот. М. Чернявським. По Службі Божій сестрицтво запросило всіх до церковної залі на храмовий обід. Присутніх привітав голова параф. уряду А. Фалько, подякував за чисельну участь, а одночасно і за щирі жертвенність та працю над устаткуванням церкви. Під час обіду, від гостей промовляли о. прот. М. Чернявський та інж. Омельченко з Нью Гейвен, а о. Е. Щадинський з Нью-арку в своїй змістовній промові представив велику роль нашої Церкви в житті народу й закликав присутніх до всебічної підтримки Рідної Церкви. На його заклик присутні зложили на Місійний Фонд церкви \$40.50, а саме: по \$2.00: о. прот. М. Чернявський, о. прот. Ф. Шпаченко і о. Е. Щадинський та по \$1.00: Т. Погрецький, І. Погрецький, Реміс, Козловський, П. Горячун, Ірклієнко, Голушка, Лисий, Старецький, Д. Чумак, М. Чернобаб, Соловій, Рихальський, Чабала, Тимошук, Корольчук, Кирилюк, Корнієнко, Сянов, Т. Чумак, П. Люлька, Грабський, Піщалко, Козін, Дмитрук, Сокол, Білинський, Омельченко, Іванченко, Фалько, Васінчук і М. Макаренко. Свято пройшло в гарному настрої, ще більше зблизило всіх членів парафії та надхнуло їх до ще більше посиленої праці для добра Рідної Церкви й знедоленого українського народу.

А. Ф.

СИРАКЮЗ, Н. Й.

На заклик громадського комітету м. Сиракюз, про відзначення 20-тих роковин жахливого голоду на Україні, що був штучно організований московською більшовицькою владою, 23 травня відбулася жалібна маніфестація. В ній православна парафія Св. Ап. Луки взяла масову участь, прибувши зі своїми дітьми до Українського Народного Дому, щоб звідти вирушити головними вулицями міста до залі, де було призначено маніфестаційні збори.

Загальна кількість учасників походу нараховувалась понад 1.000 осіб, серед яких православні парафії мм. Сиракюз та Ютики, на чолі зі своїми священиками о. прот. С. Гаюком та о. З. Ковальчуком, створили групу, що складалася переважно з живих свідків страшного злочину Москви на Україні.

На маніфестаційних зборах, які відбулися в найбільшій залі міста, крім головних доповідачів, виступали також очевидці голоду: о. З. Ковальчук, др. Є. Єршківська та п. М. Бовкун, які своїми промовами викликали велике зворушення, пригадуючи про ті мільйони жертв, що так густо всіяли багату на хліб Українську землю.

Друга подія в нашій громаді була 24 травня, на Зелені Свята, а саме: роковини смерті Сл. п. Головного Отамана Військ і Голови Директорії Української Народної Республіки Симона Петлюри та сл. п. полк. Є. Коновальця. Тут також православна громада масово прибула до Укр. Нар. Дому, щоб відзначити пам'ять наших національних героїв та своєю присутністю засвідчити свою любов до свого народу та України.

Після промов виступав хор православної церкви під керівництвом о. Л. Склонного.

З приємністю можна відзначити, що православна парафія м. Сиракюз з кожним роком зростає і міцнішає та своєю масовою присутністю на національних святах може бути навіть добрим прикладом.

В. К.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Парафія Св. Покрови.

23 і 24 травня, на Зелені Свята, відзначила парафія Св. Покрови в Філадельфії 20-ту річницю масового штучного голоду в Україні, річницю смерті мільйонів наших братів та сестер, замучених большевицьким катом.

В суботу, 23 травня громада взяла участь в демонстративному поході та маніфестаційному вічі, що їх організувало українське суспільство в Філадельфії. Група парафіян Св. Покрови на чолі з настоятелем, протопресвіт. О. Потульніцьким, була найчисельнішою одиницею великого походу, який перейшов головними вулицями міста. Як про це згадувала українська та американська преса, імпульсний похід зробив велике враження своїм виглядом, кличами, що їх несли всі групи, і летючками, що їх роздавали під час походу. Лише духовенство Православної Церкви, як відомо, брало участь у відзначенні цих сумних роковин.

Зовнішні спостерегачі з зацікавленням приглядалися походу, старалися довідатися і зрозуміти, що це за люди, який голод, чий це злочин, хто винен? Вони бу-

ли під враженням величавого походу, протестаційних кличів, відважних, але справедливих домагань. Та чи знали, чи відчували вони всю трагедію тих мук, страждань і болів мільйонів невинних жертв, в ім'я яких проходили з наболілими серцями і затисненими навіть від болю спомину устами їх земляки, рідні, брати, очевидці — свідки цієї трагедії, що їх опіка Господня зберегла від страшної голодової смерті?

З такими настроями зібралися громадні парафіяни з Філадельфії та околищ в неділю на спільну молитву-панахиду за душі мучеників голоду та за душу св. п. Симона Петлюри. Після святочної Богослужби о. настоятель відправив панахиду та сказав зворушливе слово. Побожно-молитовно співав хор під керівництвом п. О. Дідуха.

Молода, але нераз долею кривджена громада, своєю щирою спільною молитвою та спільною організованою участю в обходженні роковин голоду виявила тверде прив'язання до священиків нашої Церкви та національної традиції. Розуміючи свої обов'язки, громада також в матеріальному відношенні робить що може для добрих цілей. На вінок Головному Отаманові переслано \$20.00, а на допомогу вдові по Головному Отаманові — \$27.00. Вже раніше парафія одноразовими датками виплатила біля \$200.00 хворим та немічним та вислала біля 400 фунтів одягу для залишенців у Європі.

Сама парафія, як знаємо, потерпіла велику втрату. В лютому 1952 р. згоріла недавно перед тим куплена та відновлена церква. Та за поміччю Всевишнього й стараннями парафіян вже куплено церковний будинок (з двома великими залами) та житловий будинок (2223-23 Macsher St.). Для купівлі (\$27.000,00) потрібний моргедж в сумі \$15.000,00 дала Українська Народня Поміч, якій належить щира подяка за зрозуміння й допомогу в цій справі.

Незабаром в церкві переведеться ремонт і перебудова та відбудеться посвячення храму. Віримо, що в своєму храмі та своїх приміщеннях громада зможе успішно продовжувати свою корисну релігійну та громадську працю.

Володимир Дмитріюк.

Бюфало. Похід у 20-ті роковини голоду на Україні. На чолі походу діти української православної парафії Св. Тройці, зі своїм настоятелем о. прот. М. Литваківським.

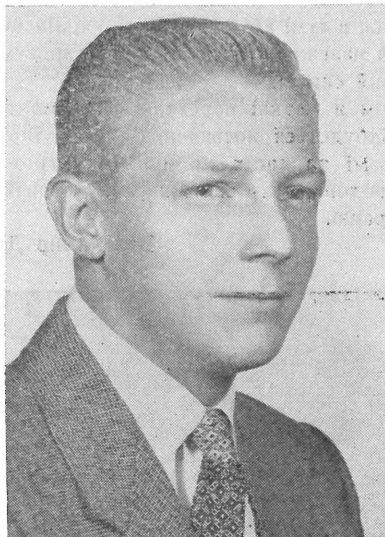
З ПОСВЯЧЕННЯ ХАТИ — НА ПРЕСОВИЙ ФОНД

У новоприбулих українців, що складають парафію Св. Юрія Переможця в Мінеаполіс, Минн., стає добрим звичаєм, щоб новокуплену хату посвятити. В неділю, 15-го червня ц. р., українці Григорій й Анна Гахови, що купили недавно на виплат дім, щоб жити там з маленькими діточками, запросили о. прот. Андрія Кістя — свого настоятеля, щоб посвятив їхню хату. Урочисто відбулося посвячення, а по тім, на гостині у власників хати, поміж невеликим товариством друзів Гахова, з якими він робить на фабриці, з ініціативи о. А. Кістя, зібрано на пресовий фонд „Укр. Прав. Слова” \$10.00, які переслано до Консисторії нашої Церкви, щоб наш дорогий церковний часопис освітлював правду про страждання України і Церкви святої нашої під ворогами большевиками... Тужливими піснями Кубанського козацького війська та старовинними українськими піснями гості висловлювали тугу за рідною землею й хотіли б переказати усім близьким і далекім рідний привіт. Пожертви склали: по \$2.00 — Іван і Марія Фісенко, Кирило й Олена Єременко, Михайло і Марія Шаповал; по \$1.00 — о. прот. А. Кість, Григорій й Анна Гахові, Іван Васильченко; по \$0.50 — Михайло Полежаєнко і Анна Кість.

Гість

MICHAEL T. PASTUSZEK

Michael Theodor Pastuszek, son of Mr. and Mrs. Michael Pastuszek of Chester, Penn., has received his Bachelor of Science degree in Business Administration in June at Juniata College in Huntington, Penn. Is a graduate of Valley Forge Military Academy. In the future

Михайло Т. Пастушек.

intends to enter the field of Banking and Law. Michael Pastuszek while attending college was active in the Juniata Choir, Tycoon Club, Juniata Christian Association and Radio Committee. While attending Chester High School he was president of his class for a two years. Is a ardent member of the St. Mary's Ukrainian Orthodox Church in Chester, Penn.

THE SUNDAY SCHOOL TEACHER

One of the requisites of a successful Sunday School is the choice of teachers. Technically, the Sunday School is under direct supervision of the parish priest, but it is equally true that he himself cannot take charge of each class every Sunday. He usually relies upon dependent Sunday school teachers. For this reason the choice of teachers determines the success or failure of the parish Sunday School.

There might be many volunteer candidates for the position. Some may even feel that they deserve a position on the Sunday School staff — perhaps their parents are influential in the parish or financially contribute abundantly to the Church, or because their parents are on good terms with the priest. These, and many other reasons might be sufficient argument why certain individuals must be on the Sunday School staff. If such reasons are proposed, very likely the parish Sunday School will prove to be a total failure.

The first and most important prerequisite of a Sunday School teacher is to fully understand the importance of his or her position. He or she must realize that they mould the characters of prospective members of the Church, that the children are raw materials given into their care and the ultimate product must be God-fearing, law-abiding citizens with consciousness of their racial extraction and national pride.

A Sunday School teacher with practical experience is preferred. Very few parishes, however, are fortunate enough to have them. Sunday School must be play, fun, amusement and study neatly interwoven. Each Sunday School, like the Church itself, is a voluntary institution. Both compulsion and laxity are detrimental. It is up to the teacher to create and provoke interest in the School.

A teacher, relatively well acquainted with the Holy Scripture and the life of Christ, will be more successful. It is inappropriate to rely on the materials in the Sunday's lesson. A lesson is only a guide and the teachers must enlarge on it. They ought to be able to fit each lesson into the general framework of studies. The help of the parish priest during the weekly staff meetings would be invaluable. The Sunday School teachers present the Church and its teachings to the class. Their own first-hand information about the Scripture and the life of Christ would ensure proper tutoring.

Sunday School teachers must themselves be firm believers in Church. With older people, the philosophy: „don't do as I do, but do as I say” might sometimes pass. With children, who copy Public and Sunday School teachers, this will never do. Children are more serious-minded than most people realize. They are sensitive and observant, quick to catch and register every word, motion and gesture of the teacher even though they might seem inattentive.

And last but not least, while selecting teachers, one should bear in mind that they are chosen for the Ukrainian Orthodox Church. Among other requirements, they should be able to speak Ukrainian properly, pronounce each word and letter correctly. They should know the required prayers in Ukrainian and teach their classes, even those who have difficulty with Ukrainian. This important aspect cannot be overlooked in a Sunday School room.

A volunteer teacher might not always answer the requirements, but a conscientious teacher, carefully selected, will always apply his or her heart and soul into the class and will also serve as an example.

Rev. S. P. Symchych.

ВИКАЗ ПОЖЕРТВ НА ПОТРЕБИ
Української Православної
Церкви в ЗДА

РІЗДВЯНИЙ ДАР 1953 р.

Ботлер, Па.: Нелі Дмитрик \$2.00. Вунсакет, Па.: Розалія Борис \$5.00. Філадельфія: М. Гула \$3.00.

ВЕЛИКОДНИЙ ДАР 1953 р.

Пенсилвенія.

Філадельфія: по \$5.00: Кузьма Белух, А. Тоганчин, В. Синишин; Алентавн: Володимир Пипюк \$5.00; Михайло Гр. Саврук \$2.00; по \$1.00: Марія Чудик, Йосиф Пінкович, Гр. Іванів, І. К. Честер; по \$2.00: Микола Рубаш, Іван Шегда, Марія Волк; по \$1.00: Микола Перчак, П. Верещак; Нортгемптон: А. Потіха \$5.00; С. Ковалишин \$2.00; Питсбург: Р. Бронівський \$3.00; по \$2.00: Мих. Усик, Є. Слободян; Ембридж: М. Шибінський \$5.00; І. Мельник \$2.00; по \$1.00: М. Лесейко і Ст. Іваницький; Діксонвіл: по \$1.00: І. Грушка, Олек. Годак; Ліндора: М. Марків \$5.00; Фер Окс: по \$1.00: Ів. Войтович, Й. Войтович; Мекісракс: Марія Гойсан \$2.00; Карнегі: Марія Гойсан \$5.00; Монессен: Д. Проць \$1.00; Нью Кензіктон: Є. Пігук \$1.00. Майнерзвіл: А. Козура \$5.00; Алентавн: Родина Совечка \$2.00.

Ілліной.

Чикаго: Мик. Гудз \$10.00; по \$5.00: С. Романко, Р. Петрошук, Н. Лос, Марта Березовська, Петро Крисюк, родина Ст. Зелінка; по \$3.00: Д. Дякун, Ю. Маслей; по \$2.00: Ю. Артюшко; по \$1.00: Д. Поло, Ю. Небор, А. Калап, Н. Гнатушко; Каломет Сіті: Софія Ориц \$1.00.

Массачусетс.

Роксбері: Г. Зварич \$1.00. Блекстон: Д. Бойко \$1.00.

Огайо.

Клівеленд: по \$5.00: С. Морозович, Г. і Олена Степанек; Анастасія Курч \$3.00. Йонгставн: І. Малиш \$1.00.

Нью Джерзі.

Пасейк: Роза Кордж \$2.00; Т. Скоробогатий \$1.00. Ньюарк: П. Куриленко \$5.00; М. Щербак \$2.00; по \$1.00: І. Шуст, Г. Дац. Клифтон: М. Мекіта \$2.00; М. Лукан \$1.00; Байон: по \$5.00: С. Щомак, М. Калінський; М. Пахолок \$3.00; М. Мороз \$2.00. Гарфілд: Іван Денис \$5.00; Бавнд Брук: Іона Макар \$5.00; Трентон: Матвій Скоропад \$2.00.

Конектикат.

Бриджпорт: по \$1.00: Анастасія Гончар, І. Зорка, Параскевія Литвин, А. Рихальський. Нью Бритен: Н. Н. \$1.00; В. Чубок \$2.00. Окдейл: Родина Турських \$2.00.

Нью Йорк.

Джансон Сіті: Андрій Маливський \$5.00; по \$2.00: М. Каспик, С. Садович; по \$1.00: Мик. Тер, Петро Юхник, І. Климович. Рочестер: по \$2.00: М. Земляченко, П. Лихошерстів. Ютика: Д. Гербовий \$5.00. Флорінг: Родина І. Грицишина \$5.00. Касвіл: М. Діаковський \$10.00. Нью Йорк: С. Тураш, Гнат Марчак по \$10.00; Дм. Помейчук, Я. Тарас, А. Сидорчук по \$5.00; Роман Паздрій \$4.00; М. Кальницький \$3.00; по \$2.00: М. Буняк, П. Синявська, Павло Шпірук; по \$1.00: Марія Петрович, Т. Лесик, Кат. Сенік \$5.00; Мих. Євуш \$2.00. Бруклін: по \$5.00: М. Степаненко, родина Александер, Т. Дудчак; Ст. Перянич \$2.00, М. Фесак \$2.00, А. Зубенко \$2.00.

Дітройт, Міч.: А. Лотоцька \$1.00. Гейзел Парк, Міч.: Б. Чередніченко \$2.00. Елкгар, Інд.: І. Першин \$1.00. Нью Кестл, Дел.: І. і М. Шведа \$2.00. Ст. Пол, Мин.: М. Гайдак \$3.00; проф. В. Серафимович \$2.00; Т. Рябокін \$1.00.

Великодний дар від священиків.

о. І. Кабат \$10.00; по \$5.00: о. А. Берик, о. І. Данилевич, о. М. Федорович, о. М. Харішак, о. Є. Королишин, о. В. Чекалюк, о. М. Ярош, о. Б. Желехівський, о. В. Буката, о. Ф. Шпаченко; по \$3.00: о. В. Варварів, о. П. Будний, о. А. Селепина; по \$2.00: о. В. Уманець, о. А. Мірошенко, о. О. Царик, о. В. Дяків; по \$5.00: о. Гр. Пипюк, о. В. Кушіль.

ДІСЦЕЗАЛЬНИЙ ФОНД

Від Парафій

Бабилон, Н. Й.: Церква Свв. ап. Петра й Павла \$10.00. Балтимор, Мд.: Церква Св. Михайла \$15.00. Мінеаполіс, Мин.: Церква Св. Юрія \$30.00. Бостон, Масс.: Церква Св. Трійці 12.50. Ст. Пол, Мин.: Церква Свв. Володимира і Ольги \$30.00. Лос Анджеліс, Кал.: Церква Св. Андрея \$15.00. Нью Бритен, Конн.: Церква Преч. Діви Марії \$100.00. Чикаго, Іл.: Церква Свв. ап. Петра й Павла \$20.00. Геркімер, Н. Й.: Церква Св. Покрови \$40.00. Ньюарк, Н. Дж.: Церква Св. Вознесіння \$50.00. Пасейк, Н. Дж.: Церква Св. Вознесіння \$75.00. Байкертон, Па.: Церква Свв. ап. Петра й Павла \$5.00. Гемстед, Н. Й.: Церква Св. Михайла \$60.00.

Від Духовенства

Владика Мстислав \$15.00, о. А. Селепина \$10.00, о. М. Федорович \$26.25, о. Ф. Білецький \$7.50, о. Є. Королишин \$7.50, о. М. Харішак \$20.00, о. П. Будний \$6.00, о. А. Кість \$36.00, о. І. Данилевич \$10.00, о. А. Берик \$30.00, о. Й. Желихівський \$10.00, о. Мир. Пахолок \$20.00, о. П. Ковальчик \$15.00, о. О. Кулик \$20.00, о. І. Гундяк \$20.00, о. Ф. Лаврик \$20.00, о. Л. Шеметило \$20.00, о. І. Шнурер \$20.00, о. Р. Качмарський \$6.00, о. Т. Форостій \$20.00, о. Ст. Симчик \$26.26, о. П. Білонь \$8.75, о. Б. Желехівський \$8.00, о. В. Касків \$30.00, о. Д. Лещишин \$55.00, о. Т. Дятелович \$15.00, о. М. Мостенський \$20.00, о. М. Кошуба \$23.00, о. М. Чернявський (Джонс) \$10.00, о. Ст. Ганкевич \$8.25, о. Й. Болнар \$5.00, о. А. Стангрій \$30.00, о. О. Царик \$8.50, о. С. Біляк \$24.65, о. В. Варварів \$4.00, о. М. Угорчак \$6.75, о. П. Опаренко \$3.00, о. О. Потульницький \$6.00.

Від Диригентів

Вас. Завітневич \$30.00, о. протодиякон Пушкаренко \$4.50, Вол. Пухер \$2.00, Т. Тимінський \$5.25, Т. Пасічник \$15.00.

ОДНОДОЛЯРОВИЙ ФОНД

..Бабилон, Н. Й.: Церква Свв. Ап. Петра й Павла \$1.00; Бавнд Брук, Н. Дж.: Церква Св. Андрія \$7.00; Джансонтан, Па.: Церква Свв. Ап. Петра й Павла \$22.50; Нью Йорк, Н. Й.: Церква Св. Володимира \$2.00; Клівеленд, Огайо: Церква Св. Володимира \$125.00; Мілвокі, Віск.: Церква Преч. Діви Марії \$2.00; Джінет, Па.: Церква Св. Михайла \$6.00; Майнерзвіл, Па.: Церква Цв. Юрія \$60.00; Чикаго, Іл.: Церква Св. Володимира \$1.00; Пасейк, Н. Дж.: Церква Св. Вознесіння \$121.00; Рочестер, Н. Й.: Церква Св. Покрови \$56.00; Геркімер, Н. Й.: Церква Св. Покрови \$1.00; Белфілд, Н. Д.: Церква Свв. Ап. Пет-

ра й Павла \$21.00; Лейквуд, Огайо: Церква Св. Николая \$100.00; Вілмінгтон, Дел.: Церква Свв. Ап. Петра й Павла \$20.00; Мілвілл, Н. Дж.: Церква Свв. Ап. Петра й Павла \$27.50; Нью Брітен, Конн.: Церква Преч. Діви Марії \$2.00; Сиракуз, Н. Й.: Церква Св. Єв. Луки \$50.00; Мінеаполіс, Мін.: Церква Св. Арх. Михаїла \$45.00.

МІСІЙНИЙ ФОНД

о. Р. Качмарський \$1.00, Мих. Гудз \$9.00.

Глибока подяка всім чесним жертводавцям за їх ласкаві пожертви.

Ukrainian Orthodox Church of USA
Box 376
South Bound Brook, N. J.

НА «УКРАЇНСЬКЕ ПРАВОСЛАВНЕ СЛОВО»

Пресовий фонд

Діксонвіл, Па.: Церква Св. Іоана Хр. \$10.50; Когус, Н. Й.: П. Гаврищенко \$2.00; Чикаго, Ілл.: Церква Свв. Ап. Петра й Павла \$25.37, М. Гудз \$5.00; Філадельфія, Па.: о. прот. І. Савчук з поминків бл. п. П. Гальовича \$38.75, І. Хромчак \$3.00; по \$1.00: М. Кончак і П. Чупрун, о. прот. П. Білонь \$1.00; Клівеленд, Огайо: Вас. Репужинський \$6.50, В. Лах \$1.00; Лейквуд, Огайо: о. прот. О. Царик з поминків бл. п. І. Качура \$25.00; Нью Йорк, Н. Й.: о. мітр. Л. Весоловський з поминків І. Ліндвіта \$27.00; Скрантон, Па.: о. М. Федорович з поминків бл. п. Ст. Бучковича \$17.00; Нортгемптон, Па.: о. Ст. Ганкевич з поминків бл. п. Євфрозини Андрус \$20.50; Алентаві, Па.: Вол. Пипюк \$1.00; Вунсакет, Р. Ай.: Розалія Борис \$3.00, Нат. Камфонік \$1.00, Н. Вецаль \$0.50; Пасейк, Н. Дж.: о. прот. М. Мостенський з панахиди Тараса Шевченка \$23.80, о. Р. Качмарський \$1.00; Шебойген, Віс.: Н. Брендзі \$1.00; Ст. Пол, Мін.: Т. Рябокін \$1.00; Бавнд Брук, Н. Дж.: Ст. Гураль з поминків бл. п. Т. Долі \$12.00; Бостон, Масс.: К. Помилуйко \$1.00; Маямі, Флориди: Анна Максимович \$1.00; Ньюарк, Н. Дж.: Й. Шешковський \$1.00; Арнолд, Па.: Т. Пельц \$1.00; Еверсон, Па.: Н. Маланюк \$2.00; Мілвілл, Н. Дж.: Парафія Свв. Ап. Петра й Павла \$10.00; Карнегі, Н. Дж.: С. Миньо \$1.00; Джонс, Окла.: о. прот. М. Чернявський \$12.00; Дітройт, Міч.: Церква Св. Тройці \$25.00.

Одноцентові збірки

Вілмінгтон, Дел.: Церква Свв. Ап. Петра й Павла \$13.00, Бриджпорт, Конн.: Церква Св. Покрови \$7.17, Джінет, Па.: Церква Св. Михаїла \$4.50, Бейкертон, Па.: Церква Свв. Ап. Петра й Павла \$2.50.

Кольпортаж

о. І. Лехіцький \$6.00, о. М. Запаринюк \$2.00, о. А. Ілінський \$6.00, о. Л. Весоловський \$4.00, о. І. Данилевич \$6.00, о. В. Дяків \$2.00, о. В. Коваленко \$5.00, о. Д. Ольгін \$4.00, о. М. Чернявський (Нью Гейвен) \$9.00, о. Є. Королишин \$4.00, о. З. Ковальчук \$3.00, о. Ф. Білецький \$5.00, о. М. Кашуба \$7.00, о. М. Федорович \$8.00, о. М. Антохій \$2.60, о. М. Чернявський (Джонс) \$2.00, о. Ст. Вульчин \$1.70, о. О. Потульницький \$8.00, о. М. Угорчак \$2.50, о. Е. Писар \$1.50, о. П. Петруш \$4.00, о. В. Варварів \$2.00, о. А. Селепина \$4.40, о. П. Ковальчик \$2.35, о. Ф. Білецький \$5.00, о. В. Уманець \$6.00, о. І. Кабат \$7.00, о. Г. Хомицький \$2.00, о. Б. Желехівський \$4.00, А. Котович 2.45, В. Вавришук \$1.00,

о. А. Берик \$12.60, о. М. Желехівський \$4.00, о. О. Кулик \$3.00, о. І. Гундяк \$4.30, о. Ст. Голутяк \$6.00, о. Т. Форостій \$20.00, о. С. Симчич \$8.60, о. Т. Дятелович \$4.00, о. М. Мостенський \$7.00, о. М. Ярош \$10.00, о. Ів. Савчук \$5.00, о. С. Гаюк \$6.00, о. О. Царик \$6.00, о. С. Біляк \$6.00, о. А. Іванишин \$10.00.

Сердечна подяка всім Чесним Жертводавцям за ласкаву поміч часописові нашої Церкви, також за гроші отримані за продані примірники (кольпортаж). Просимо Впр. і Всч. Духовенство і Вірних УПЦеркви в ЗДА про дальшу поміч.

Адреса:

UKRAINIAN ORTHODOX WORD
Box 376
South Bound Brook, N. J.

„НАША КУЛЬТУРА”

Науково-популярний місячник

Ч. 6 (183)

Квітень 1953.

З м і с т: † Іларіон: Достойно вшануємо Ювілейний Рік Української Православної Церкви в Канаді. — † Іларіон: У Неділю Святу. — Яр Славутич: До Чаттертона. — Д-р С. Парамонів: Агатагел Кримський. — Д-р Дм. Бучинський: Дух є творець долі. — М. Битинський: Український національний гімн. — Улас Самчук: Пильнуймо про свою мову. — † Іларіон: Христос Воскрес. — І. О.: Силокант. — І. О.: Віри в Бога нічим не заступиш. — Наші церковні обряди й звичаї та Богослужби. — Вселенська Церква. — Українська Православна Церква. — Рецензії. — Хроніка українського культурного життя. — Нові книжки.

Річна передплата \$2.50. Окреме число 25 центів. Подвійне число 50 центів.

Адреса:

«NASHA KULTURA»

101 Cathedral Ave., — WINNIPEG, MAN. CANADA.

Ukrainian Orthodox Word

Box 376, South Bound Brook, N. J.

Published monthly by and as the official organ of the
Ukrainian Orthodox Church of the United States
of America.

Annual Subscription:

In the United States \$2.00; Foreign \$2.50;

Single Copy — 20 cents

*

Українське Православне Слово

Річна передплата:

В Злучених Державах \$ 2.00; За границею \$ 2.50

Поодинокое число — 20 центів

Box 376, South Bound Brook, N. J.

Місячний Урядовий Орган

Української Православної Церкви в ЗДА